

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala turvaa kotimaisen ruuan tuotannon ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä luo edellytyksiä niihin perustuville elinkeinoille ja hyvinvoinnille.

Toimintaympäristön kuvaus

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan elinkeinot ovat tärkeitä uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntäjiä. Ravinnon, energian, erilaisten tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen uusiutuvia luonnonvaroja kestävästi käyttävä biotalous luo merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Biotalouskeinoin pyritään vähentämään riippuvuutta fossiilisista luonnonvaroista, ehkäisemään ekosysteemien köyhtymistä sekä edistämään talouskehitystä ja luomaan uusia työpaikkoja kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tärkeimpiä uusiutuvia luonnonvaroja ovat metsien, maaperän, peltojen, vesistöjen ja meren biomassa, makea vesi sekä eläimet. Ekosysteemipalveluiden eli luonnon tarjoamien palveluiden merkitys osana biotaloutta on merkittävä ilmastonmuutoksen hidastajana, luonnonvarojen säilyttäjänä ja niiden tilan parantajana sekä virkistysmahdollisuuksien lisääjänä. Biotalouskeinolle on ominaista, että uusiutumattomia luonnonvaroja käytetään säästeliäästi ja uusiutuvia luonnonvaroja kierrätetään tehokkaasti. Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on varmistaa, että lainsäädäntö ja muut ohjauskeinot tukevat biotalouden uusien ratkaisujen syntymistä ja edistävät biomassojen kestävästä käytöstä. Suomen runsaat biomassavarannot jatkojalostetaan kotimaassa, maataloudessa ravinteet kierrätetään tehokkaasti ja huolehditaan elintarvikkeiden ja ruuan huoltovarmuudesta.

Luonnonvarojen määrä, saatavuus ja laatu, ilmastonmuutos, energian tuotantotavat ja puhtaan veden riittävyys sekä maaseudun elinkeino- ja väestörakenteen muutos vaikuttavat olennaisesti ministeriön toimialaan. Keskeisiä haasteita ovat vesistöjen ravinnekuormituksen vähentäminen sekä ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen. Maa- ja metsätalousministeriö koordinoi Suomen ilmastonmuutokseen sopeutumista kansallisesti. Haasteisiin vastaaminen edellyttää ratkaisuja, jotka vaikuttavat maataloustuotantoon ja koko ruokaketjun tuotantotekniikoihin ja -tapoihin, maankäyttöön ja energian kulutukseen. Aktiivisilla, toteuttamiskelpoisilla ja kustannustehokkailla toimenpiteillä voidaan luoda uusia mahdollisuuksia kannattavalle liiketoiminnalle ja elinkeinojen kehittymiselle.

Ministeriön toimialan menestyminen perustuu korkeatasoiseen ja laaja-alaiseen osaamiseen sekä innovaatioiden nopeaan hyödyntämiseen uusiutuvien luonnonvarojen kestävässä käytössä, uusiutuvan energian tarjoamisessa mahdollisuuksissa sekä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja sen hillitsemisessä. Hallinnonalan tutkimus tuottaa ennakoivasti tietoa, osaamista ja innovaatioita päätöksenteon tueksi, elinkeinojen kilpailukykyyn kehittämiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet. Lukuperusteluissa on kuvattu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevia politiikkasektorin tavoitteita sekä niiden kehitystä kuvaavia tunnuslukuja.

- Maaseutu on elinvoimainen paikka yrittää ja asua
- Edellytykset uusiutuviin luonnonvaroihin ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kilpailukykyiselle kasvulle ovat hyvät
- Uusiutuvia luonnonvaroja käytetään kestävästi samalla sovittaen yhteen luonnonvarojen käytön ja suojelun tarpeet
- Ihmisten, eläinten ja kasvien terveys, hyvinvointi ja turvallisuus on varmistettu vastuullisella toiminnalla
- Luonnonvara-, kiinteistö- ja paikkatiedot palvelevat laajasti yhteiskunnan tarpeita tukien kilpailukykyä.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja voimavarojen hallinta

— Toiminta on tuloksellista ja voimavarat suunnataan tehokkaasti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Huolehditaan siitä, että tehtävät ovat tasapainossa voimavarojen kanssa.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa hallituksen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten väliin tasa-arvoon.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
30.10.40	<i>Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— myöntämisvaltuus	66,0	66,0 ¹⁾
30.10.41	<i>Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)</i>		
	— korkotukivaltuus	250,0	250,0
30.10.64	<i>EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	176,9	127,8 ¹⁾
30.20.40	<i>Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)</i>		
	— myöntämisvaltuus	30,0	30,0
30.20.43	<i>Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)</i>		
	— myöntämisvaltuudet	1 039,0	20,0 ¹⁾
30.40.44	<i>Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)</i>		
	— myöntämisvaltuus	35,0	58,0

¹⁾ Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2016.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2014—2016

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
01. Hallinto ja tutkimus	72 575	147 965	135 366	-12 599	-9
01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	29 843	23 818	24 562	744	3
(02.) Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 153	—	—	—	0
(04.) Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	90 442	78 844	-11 598	-13
(21.) Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	669	669	—	-669	-100

		v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016 1000 € %	
22.	Tutkimus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 795	1 593	1 343	-250	-16
(23.)	Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	29 001	27 729	27 238	-491	-2
66.	Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)	4 114	3 714	3 379	-335	-9
10.	Maaseudun kehittäminen	355 177	410 495	318 451	-92 044	-22
40.	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)	—	22 000	54 800	32 800	149
41.	Maaseutuelinkeinotoiminnan korotuki (arviomääräraha)	12 517	32 800	29 000	-3 800	-12
42.	Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)	84 390	76 630	72 630	-4 000	-5
43.	Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	55 399	64 933	67 767	2 834	4
(44.)	Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	20 000	—	—	—	0
50.	Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)	7 068	6 568	4 634	-1 934	-29
51.	Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 764	1 764	1 714	-50	-3
54.	Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (siirtomääräraha 2 v)	952	912	872	-40	-4
55.	Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	4 220	4 170	3 381	-789	-19
(61.)	EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	84 595	70 500	—	-70 500	-100
(62.)	Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)	81 634	73 400	—	-73 400	-100
63.	Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 273	1 698	1 023	-675	-40
64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)	365	55 120	82 630	27 510	50
20.	Maa- ja elintarviketalous	1 880 274	1 833 288	1 846 654	13 366	1
(01.)	Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	32 268	—	—	—	0

		v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016 1000 € %	
02.	Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	41 521	41 757	41 055	-702	-2
03.	Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 021	25 307	23 497	-1 810	-7
20.	Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhojen torjunta (arviomääräraha)	5 795	6 278	6 028	-250	-4
40.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)	498 800	325 400	321 700	-3 700	-1
41.	EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)	517 231	531 000	597 000	66 000	12
(42.)	Eräät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)	3 722	230	—	-230	-100
43.	Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)	310 236	338 334	300 043	-38 291	-11
44.	Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	422 673	551 888	546 888	-5 000	-1
46.	EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	6 605	3 605	3 405	-200	-6
47.	Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 524	3 509	1 169	-2 340	-67
60.	Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)	354	400	350	-50	-12
(61.)	Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
62.	Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	5 524	5 580	5 519	-61	-1
40.	Luonnonvaratalous	225 324	211 787	181 454	-30 333	-14
(01.)	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 104	—	—	—	0
20.	Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)	2 500	2 900	3 000	100	3
21.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)	15 754	12 752	13 519	767	6
22.	Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	2 540	9 010	4 880	-4 130	-46
31.	Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	13 639	12 679	5 636	-7 043	-56
40.	Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)	1 261	1 245	1 245	—	0
41.	Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400	3 400	3 400	—	0

	v. 2014 tilinpäätös 1000 €	v. 2015 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2016 esitys 1000 €	Muutos 2015—2016	
				1000 €	%
42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)	9 080	4 300	8 000	3 700	86
44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)	59 109	51 230	55 230	4 000	8
45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	6 135	6 027	3 027	-3 000	-50
46. Valtionapu Suomen metsäkeskuskelle (siirtomääräraha 2 v)	44 043	42 720	40 800	-1 920	-4
(47.) Pienpuun energiatuki (siirtomääräraha 2 v)	20 000	7 000	—	-7 000	-100
(48.) Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)	841	100	—	-100	-100
50. Riistatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	10 240	10 213	10 130	-83	-1
51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)	9 406	9 577	10 400	823	9
53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)	1 114	1 443	1 300	-143	-10
62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 390	36 384	20 837	-15 547	-43
(77.) Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	757	757	—	-757	-100
83. Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)	10	50	50	—	0
(60.) Metsätalous	44 141	—	—	—	0
(01.) Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	44 141	—	—	—	0
63. Metsähallitus	6 387	6 250	5 754	-496	-8
50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	6 387	6 250	5 754	-496	-8
70. Maanmittaus ja tietovarannot	60 962	52 506	50 165	-2 341	-4
01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	50 463	47 506	46 165	-1 341	-3
(02.) Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 499	—	—	—	0
40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	5 000	5 000	4 000	-1 000	-20
Yhteensä	2 644 840	2 662 291	2 537 844	-124 447	-5

Henkilöstön kokonaismäärä¹⁾

4 787

4 904

4 455

¹⁾ Valtionhallinnon tuottavuusohjelma on voimassa vuoden 2015 loppuun asti. Vuodesta 2016 lukien talousarviossa on ilmoitettu arvioitu henkilöstömäärä henkilötyövuosina. Vuoden 2014 talousarviossa hallinnonalan henkilöstön enimmäismäärä eli henkilöstökiintiö oli 5 030 henkilötyövuotta. Valtiokonttorin TAHTI-tietojen mukaan vastaava toteuma oli 4 787 henkilötyövuotta. Vuoden 2015 talousarviossa henkilöstökiintiö on 4 904 henkilötyövuotta. Lisäksi hallinnonalan tehtäviä hoitaa toisten pääluokkien henkilöstömäärissä yhteensä noin 1035 htv: TEM: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset noin 830 htv EU:n maatalous-, maaseutu-, kasvinterveys- ja kalastuspolitiikan toimeenpanotehtävissä sekä vesivarojen käyttö- ja hoitotehtävissä ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto noin 22 htv kasvinsuojeluaineiden riskinarvioinnin, hyväksymisen ja rekisteröinnin tehtävissä, YM: noin 25 htv vesivarojen käyttö- ja hoitotehtävissä SYKE:ssä, VM: Aluehallintovirastot: noin 57 htv eläinlääkintähuollon ja elintarvikevalvonnan tehtävissä ja noin 100 htv Tullissa tarkastustehtävissä sekä UM: 6 erityisasiantuntijaa.

01. Hallinto ja tutkimus

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tehtäviä hoitavat pääluokassa 30 budjetoiduin varoin maa- ja metsätalousministeriö, Luonnonvarakeskus, Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto ja Maanmittauslaitos. Lisäksi tehtävien hoitamiseksi on kaksi talousarvion ulkopuolista rahastoa (Maatilatalouden kehittämisrahasto ja Maatalouden interventiorahasto) sekä valtion liikelaitoksena toimiva Metsähallitus. Lisäksi valtionapua saavat organisaatiot Suomen metsäkeskus ja Suomen riistakeskus vastaavat eräistä julkisoikeudellisista tehtävistä.

Tässä luvussa on budjetoitu maa- ja metsätalousministeriön ja hallinnonalan merkittävimmän tutkimuslaitoksen Luonnonvarakeskuksen menot. Hallinnonalan tutkimus- ja asiantuntijatehtäviä on myös Maanmittauslaitoksessa (luku 30.70) ja Elintarviketurvallisuusvirastossa (luku 30.20).

Maa- ja metsätalousministeriö varmistaa ohjauksellaan, että hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä julkisoikeudellisia tehtäviä hoitavien valtionapuorganisaatioiden toiminta tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteita.

Toiminnallisen tuloksellisuuden osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa että

- Tukijärjestelmät ovat yksinkertaiset, hallinnollinen taakka on keveä ja lainsäädännön laatu on hyvä
- Hallintomme on avoin, palveleva, tehokas ja verkostoitunut
- Hallinnonala hyödyntää digitaalista teknologiaa, yhteisiä tietolähteitä ja integroituja tietovirtoja oman toiminnan tuottavuuden sekä koko toimialan kilpailukyvyn edistämiseksi
- Valtion ja hallinnonalan konsernipalveluja hyödynnetään täysimääräisesti.

Voimavarojen hallinnan osalta pääluokkaperustelun tavoite tarkoittaa että

- Tehtävät ja toiminta on sopeutettu määrärahojen puitteisiin
- Toimitilahallinta ja hankintatoimi sekä toimipaikkaverkko ovat tehokkaita
- EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty
- Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista
- Henkilöstö on osaavaa ja voi hyvin.

Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta vastaa ennakoivasti yhteiskunnan tietotarpeisiin ja vahvistaa kansallista innovaatiojärjestelmää. Tutkimuksen painopisteitä ovat

- Maaseudun elinkeinojen kannustava toimintaympäristö
- Uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämisen lisääminen kestävästi ja vastuullisesti
- Suomen vahva ruokapolitiikka globaaleilla markkinoilla
- Tietovarantojen avoimuus ja tehokas hyödyntäminen.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia toimeenpanotehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnossa (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja aluehallintovirastoissa), joiden määrärahoja ei ole budjetoitu tässä pääluokassa.

Maatalous- ja maaseutupolitiikan, kalastuspolitiikan, kasvinterveyden sekä maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitalouden toimeenpanotehtäviä valtion aluehallinnossa hoitavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Nii- den toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa (32.01.02). Maa- ja metsätalousministeriön toimialan tehtävissä arvioidaan tarvittavan vuosina 2015 ja 2016 vähintään sama määrä voimavaroja kuin vuonna 2014. Tällöin voidaan turvata viljelijätukien maksatusten edellyttämät valvonnat.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan henkilötyövuodet ja kustannukset tehtävittäin ELY-keskusten toimintamenomomentilla (32.01.02) (sisältää tukitoiminnot)

Tehtävä	Toteutuma 2013		Toteutuma 2014		Tarve 2015 ja 2016 ¹⁾	
	htv	milj. eu- roa	htv	milj. euroa	htv	milj. eu- roa
Maaseudun kehittäminen	113,3	7,849	108,6	7,683	180	12,400
Maa- ja elintarviketalous	487,4	30,629	477,6	30,663	400	25,900
Luonnonvaratalous	274,2	18,546	248,3	17,008	250	17,000
Yhteensä	874,9	57,024	834,5	55,354	830	55,300
MMM:n tehtävien osuus ELY-keskusten (32.01.02) voimavaroista, %	28		33		..	

¹⁾ Tarve vuosina 2015 ja 2016 säilyy vuoden 2014 toteutuman tasolla. Muutokset tehtävien välillä johtuvat teknisistä muutoksista.

Maaseutuhallinnon tehtäviä hoidetaan valtion aluehallinnon lisäksi myös kunnissa.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä elintarviketurvallisuuden valvonnan tehtäviä aluehallinnossa hoitavat aluehallintovirastot, missä vuosina 2013—2014 toimi noin 50 henkilötyövuotta vastaava henkilöstö näissä tehtävissä. Aluehallintovirastojen toimintamenot on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokassa (momentti 28.40.01). Turvallisuus- ja kemikaalivirasto työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa (momentti 32.40.05) vastaa kasvinsuojelulainsäädännön toimeenpanosta.

Vesitalouden tehtäviin käytetään edelleen ympäristöministeriön pääluokassa budjetoituja ympäristöhallinnon voimavaroja Suomen ympäristökeskuksessa (momentti 35.01.04). Lisäksi Tulli suorittaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan edellyttämiä tarkastustehtäviä sekä elintarvikeketjun valvontaviranomaisen tehtäviä valtiovarainministeriön pääluokassa (momentti 28.10.02).

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 24 562 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös hankelupalautakunnan menojen ja kansainväliseen toimintaan liittyvien valtionapujen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain ja siihen liittyvien muiden lakien muuttamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa toiminnalleen vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet. Taulukossa on maa- ja metsätalousministeriön koko toiminnan kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet.

Maa- ja metsätalousministeriön päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet

	2014 toteutuma			2015 arvio			2016 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Lainsäädäntötehtävät	13 006	259	122	10 572	119	112	10 296	119	112
Hallinnonalan ohjaus, toiminta- ja taloussuunnittelu	4 031	80	35	3 277	37	32	3 192	37	32
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	5 843	116	42	4 750	53	39	4 626	53	39
EU- ja kansainväliset asiat	9 713	194	44	7 895	88	42	7 689	88	42
MMM:n erityistehtävät	6 923	2 577	40	8 728	2 463	43	8 606	2 463	46
Yhteensä¹⁾	39 516	3 226	283	35 222	2 760	268	34 409	2 760	271

¹⁾ Momentin 30.01.01 henkilötyövuosikiintiöt: 278 htv TA 2014, 260 htv TA 2015 ja arvio henkilöstön määrästä 263 htv TAE 2016.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	31 355	26 578	27 322
Bruttotulot	3 226	2 760	2 760
Nettomenot	28 129	23 818	24 562
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 931		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 645		

Määrärahasta käytetään 1 100 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Tuottavuussäästöjen tilapäiseen käyttöön tarkoitettua määrärahaa käytetään hallinnonalan yhteisen teknologia-alustan uusimisen sekä suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen sähköisen vahinkoilmoitus- ja korvauspalvelun kehittämisen menoihin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä ja saaristoasiain neuvottelukunta (siirto momentilta 32.01.01) (3 htv)	225
Siirto momentille 23.01.02	-75
Siirto momentilta 30.01.21 (2 htv)	658
Tuottavuussäästöjen kertaluonteisen käytön poisto (-1 htv)	-40
Tuottavuussäästöjen tilapäinen käyttö (2 htv)	1 245
VNHY:n perustamisesta aiheutuva siirto momentille 23.01.01 (2 kk:n osuus) (-3 htv)	-1 032
Palkkaliukumassasäästö	-134
Palkkausten tarkistukset	50
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-155
Valtion vahingonkorvaustoiminnan keskittäminen (siirron palautus momentilta 28.20.01)	2
Yhteensä	744

2016 talousarvio	24 562 000
2015 talousarvio	23 818 000
2014 tilinpäätös	29 843 000

(02.) Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

2014 tilinpäätös	6 153 000
------------------	-----------

(04.) Lautakuntien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

2014 talousarvio	597 000
------------------	---------

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 78 844 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen valiotaimituotannon osalta enintään 80 000 euroa
- 2) sijoitusmenoiksi luettaviin talonrakennus-, maa- ja vesirakennustöihin sekä kalanviljelylaitosten ja tutkimusasemien perusparannuksiin
- 3) kasvinsuojeluaineiden tarkastus- ja testaustoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 5) virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi määrärahan siirtoon ulkomaille vähäisten rahoitusennakoiden maksamiseen kehitysyhteistyön kohdemaille edellyttäen, että vastaava meno veloitetaan momentin 24.30.66 määrarahasta.

Selvitysosa: Luonnonvarakeskuksen *tehtävänä* on toimialallaan:

- 1) harjoittaa tieteellistä tutkimus- ja kehittämistoimintaa
- 2) tuottaa tietoa ja asiantuntijapalveluita yhteiskunnallisen päätöksenteon sekä viranomaistoiminnan tueksi

- 3) harjoittaa tiedon ja teknologian siirtoa
- 4) tuottaa toimialaansa kuuluvia tilastoja, jollei tehtävä kuulu muulle viranomaiselle
- 5) ylläpitää toiminnassaan tarvittavia rekistereitä
- 6) hoitaa geenivarojen monimuotoisuuden säilyttämiseen liittyviä tehtäviä
- 7) edistää kansainvälistä yhteistyötä
- 8) hoitaa muut sille laissa tai sen nojalla säädetyt tehtävät
- 9) hoitaa maa- ja metsätalousministeriön sille erikseen määräämät tehtävät.

Luonnonvarakeskus tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden* sekä luvun 30.01 selvitysosassa esitettyjen tutkimuksen painopisteiden saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Luonnonvarakeskukselle vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todettujen toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden lisäksi seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Toiminnallinen tehokkuus

— Vahvistetaan asiakas- ja sidosryhmäyhteistyötä sekä toiminnan kansainvälistä ulottuvuutta.

— Valmistellaan Luonnonvarakeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen yhdistäminen sekä niitä koskevan lainsäädännön muutokset

— Hyödynnetään Lynet-yhteistyön (Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymä) ja yliopistoyhteistyön mahdollisuudet toiminnan tehostamisessa.

— Uudistetaan luonnonvara- ja muita seurantoja niiden tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Luonnonvarakeskuksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötövuodet

	2014 toteutuma ¹⁾			2015 arvio			2016 arvio		
	Kust. ²⁾ 1 000 €	Tuotot ³⁾ 1 000 €	Htv ⁴⁾	Kust. ²⁾ 1 000 €	Tuotot ³⁾ 1 000 €	Htv ⁴⁾	Kust. ²⁾ 1 000 €	Tuotot ³⁾ 1 000 €	Htv ⁴⁾
Tutkimus- ja kehittämistehtävät	90 344	24 361	1 075	87 000	26 160	1 033	81 800	27 960	904
Viranomais- ja asiantuntijatehtävät	37 905	7 667	428	35 000	6 500	395	31 100	6 700	310
Tilastoviranomaistehtävät	4 280	90	45	4 100	100	42	4 100	100	42
Asiakasrahoitteinen toiminta	10 896	10 653	117	9 320	9 240	100	9 500	9 740	104
Yhteensä	143 425	42 771	1 665	135 420	42 000	1 570	126 500	44 500	1 360

¹⁾ Tiedot on koottu lopettaneiden laitosten tilinpäätöstiedoista.

²⁾ Kustannuslaskennassa tukitoimintoihin kohdistuneet tuotot on huomioitu kustannuksia pienentävänä tekijänä n. 4 milj. euroa vuodessa.

³⁾ Vain suoraan ydintoimintoihin kohdistuneet tuotot.

⁴⁾ Momentin 30.01.05 henkilötövuosikiintiö: 1 602 htv TA 2015 ja arvio henkilöstön määrästä 1 330 htv TAE 2016.

Luonnonvarakeskuksen tunnusluvut

	2014 toteuma	2015 arvio	2016 tavoite
Ydintoimintojen kokonaiskustannukset 1 000 €/kokonaishtv	86	86	88
Ydintoimintojen kokonaiskustannukset 1 000 €/julkaisu	63	57	53
Referoidut tieteelliset julkaisut/tutkijahtv	0,8	1,0	1,0
Muut tieteelliset julkaisut/tutkijahtv	0,4	0,4	0,4
Muut julkaisut/tutkijahtv	1,9	2,0	2,0
Tilastot/tilastohtv		1,0	1,03
Tilastojulkistukset/tilastohtv		3,28	3,33
Referoidut tieteelliset julkaisut (kpl)	615	700	700
Muut tieteelliset julkaisut (kpl)	276	280	280
Muut julkaisut (sis. ammattileisölle ja suurelle yleisölle suunnatut julkaisut) (kpl)	1 393	1 400	1 400
Tilastotiedon verkkolatausmäärät (kpl)	113 703 ¹⁾	116 000	127 000
Suora tiedonkeruu rekistereistä (%)	.. ²⁾	70	77
Sähköisen tiedonkeruun käyttö (% vastanneista)	.. ²⁾	60	62

¹⁾ Vuoden 2014 tiedot perustuvat maataloustilastojen raportointiin. Luken yhdistetystä tilastoverkkopalvelusta saadaan yhteismitalliset lataustiedot 1.6.2015 lähtien.

²⁾ Eri tiedonkeruista ei ole saatavilla vertailukelpoista tietoa vuodelta 2014.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	134 199	125 739
Bruttotulot	43 757	46 895
Nettomenot	90 442	78 844

Bruttotulot ovat yhteensä 46 895 000 euroa, tästä on yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja 32 170 000 euroa, maksullisen toiminnan tuloja 9 635 000 euroa, EU-maataloustukia 1 100 000 euroa sekä muita tuloja 3 990 000 euroa.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
--	-------------------	------------------------------------	----------------

*Julkisoikeudelliset suoritteet***Maksullisen toiminnan tuotot**

— suoritteiden myyntituotot	118	100	100
— muut tuotot	-	-	-
Tuotot yhteensä	118	100	100

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset

— erilliskustannukset	56	60	60
— osuus yhteiskustannuksista	39	40	40

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Kustannukset yhteensä	95	100	100
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	23	-	-
Kustannusvastaavuus, %	124	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	10 479	9 120	9 535
— muut tuotot	56	20	20
Tuotot yhteensä	10 535	9 140	9 555
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	6 305	5 160	5 215
— osuus yhteiskustannuksista	4 496	4 060	4 100
Kustannukset yhteensä	10 801	9 220	9 315
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-266	-80	240
Kustannusvastaavuus, %	98	99	103
Hintatuki	80	80	80
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-186	-	320

Kotimaisen marjakasvien tuotannon turvaamiseksi sekä ilmastonmuutoksen ja ulkomaisten kasvintuhoojien riskien hallitsemiseksi tarvitaan puhdasta taimiaineistoa. Varmennetun valiotaimiaineiston tuotannon jatkuminen edellyttää hintatukea, joka on enintään 80 000 euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	15 036	16 000	17 570
— EU:lta saatava rahoitus	2 944	3 500	3 800
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	10 520	9 700	10 800
Tuotot yhteensä	28 500	29 200	32 170
Hankkeiden kokonaiskustannukset	58 569	57 200	58 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-30 069	-28 000	-25 830
Omarahoitusosuus, %	51	49	45

Määrärahasta käytetään vähintään 168 000 euroa hevostalouden tutkimukseen, mikä on otettu huomioon määrärahasa totopelien tuotto-osuutena momentille 12.30.20 kertyvistä varoista.

Määrärahasta käytetään 400 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahasta noin 600 000 euroa käytetään kalakantojen hoitamiseksi arvokalojen sopimuskasvatukseen ja istutuksiin.

Tuloina otetaan huomioon muut kuin momentille 12.30.99 kertyvät Luonnonvarakeskuksen toiminnan tulot. Puutarhakasvien jalostusmaksuina vuonna 2016 kertyvät tulot 80 000 euroa ja pääomaluonteiset tulot on merkitty momentille 12.30.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-50
Siirto momentille 28.10.01 Tietoluovutusten maksuttomuus	-5
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö	200
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-1 418
Palkkaliukumasäästö	-516
Palkkausten tarkistukset	234
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline (siirto momentille 29.40.54)	-8 180
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-407
Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirto momentille 23.01.22)	-1 461
Vuokramenojen indeksikorotus	84
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-79
Yhteensä	-11 598

(Luonnonvarakeskuksen henkilötöyvuosien määrä on vuonna 2016 yhteensä 1 330 htv, josta maksullisen toiminnan osuus 104 htv.)

2016 talousarvio	78 844 000
2015 talousarvio	90 442 000

(21.) *Kansainvälinen yhteistyö* (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 30.01.01 (-2 htv)	-658
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-11
Yhteensä	-669

2015 II lisätalousarvio	—
2015 I lisätalousarvio	1 600 000
2015 talousarvio	669 000
2014 tilinpäätös	669 000

22. *Tutkimus ja kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 343 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) virastoilta, laitoksilta tai muilta organisaatioilta hankittavista, maa- ja metsätalousministeriön toimialan strategista ohjaamista ja kehittämistä tukevista tutkimuksista, selvityksistä sekä arvioinneista aiheutuviin palkkioihin ja muihin kulutusmenoihin

2) valtionapujen myöntämiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 25 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa on otettu huomioon tuloina valtion virastojen ja laitosten osuudet yhteistutkimushankkeisiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla hankitaan tutkimustietoa pääluokkaperusteluissa todettuja vaikuttavuustavoitteita ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita tukevan päätöksenteon tueksi.

Määrärahalla rahoitetaan EU:n ERA-NET -ohjelmiin liittyviä kansallisia tutkimushankkeita ja muiden EU:n strategioiden ja toimintasuunnitelmien toimeenpanoon liittyvien tutkimushankkeiden kansallisia osuuksia. Muiden valtion virastojen ja laitosten rahoitusosuudet tästä määrärahasta rahoitettaviin maa- ja metsätalousministeriön kokonaisvastuulla oleviin yhteistutkimushankkeisiin tuloutetaan tälle momentille. Tulokertymäksi arvioidaan 30 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäksi poisto (biotalousselvitykseen liittyvä poisto)	-250
Yhteensä	-250

2016 talousarvio	1 343 000
2015 talousarvio	1 593 000
2014 tilinpäätös	2 795 000

(23.) Hallinnolliset järjestelyt (siirtomääräraha 2 v)

29. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 27 238 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 23.01.29 (2 kk)	-162
Valtori (siirto momentille 28.01.29)	-329
Yhteensä	-491

2016 talousarvio	27 238 000
2015 talousarvio	27 729 000
2014 tilinpäätös	29 000 987

66. Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 379 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maa- ja metsätalousministeriön toimialaan liittyvien jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen muissa maissa ja Suomessa toimiville kansainvälisille organisaatioille sekä muihin kansainvälisistä sitoumuksista aiheutuviin maksuihin.

Selvitysosa: Momentin määräraha on muutettu arviomäärärahaksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-200
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-135
Yhteensä	-335

2016 talousarvio	3 379 000
2015 talousarvio	3 714 000
2014 tilinpäätös	4 114 000

10. (30.10 ja 32.50, osa) Maaseudun kehittäminen

Selvitysosa: Tämä selvitysosa on yhteinen luvuille 30.10 (Maaseudun kehittäminen) ja 30.20 (Maa- ja elintarviketalous).

Toimintaympäristö

Suomen pinta-alasta valtaosa on maaseutua. Maaseudulla asuu noin kolmannes väestöstä. Maaseutualueet toimivat sekä yritystoiminnan että pysyvän ja vapaa-ajan asumisen ympäristönä. Maaseutualueiden mahdollisuudet liittyvät yritystoiminnan monipuolistumiseen sekä biotalouden kestävään ja monipuoliseen hyödyntämiseen. Yrittäjyyden ja asumisen mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää sitä, että eri hallinnonalojen yhteistyöllä varmistetaan maaseudun hyvä saavutettavuus sekä perusrakenteiden ja palvelujen toimivuus. Tarvitaan myös omaehtoista paikallista kehittämistä, jolla edistetään maaseudun elinvoimaisuutta.

Maaseutualueiden elinkeinorakenne vaihtelee maaseututyypeittäin ja alueittain. Harvaan asutulla maaseudulla elinkeinorakenne on yksipuolinen ja haavoittuva. Ydinmaaseudulla ja kaupunkien läheisellä maaseudulla elinkeinorakenne on monipuolisempi ja työllistymisen mahdollisuudet paremmat. Mikro- ja pienyritysten määrä on kasvanut erityisesti kaupunkien läheisellä maaseudulla, mistä johtuen kaupunkien läheisen maaseudun kehitysero suhteessa harvaan asuttuun ja ydinmaaseutuun on edelleen hieman kasvanut. Kehityssuunnan arvioidaan jatkuvan. Alueellisesti tarkasteltuna maaseutualueiden tilanne on parempi Etelä- ja Länsi-Suomessa kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Monet maamme tulevaisuuden haasteista korostuvat maaseudulla. Väestön väheneminen maaseudulla on tasaantunut, mutta väestörakenteen vinoutuminen jatkuu. Vanhusten osuus väestöstä kasvaa erityisesti harvaan asutuilla maaseutualueilla. Vanhushuoltosuhde (yli 64-vuotiaiden määrää yhtä 15–64 vuotiasta työikäistä kohden) on 0,47 harvaan asutulla maaseudulla, 0,38 ydinmaaseudulla ja 0,28 kaupunkien läheisellä maaseudulla, kun se kaupunkialueilla on 0,27 ja koko maassa keskimäärin 0,30. Maaseudun alhaisempi tulotaso sekä pitkät etäisyydet ja harva asutus vaikeuttavat mm. palvelujen ylläpitoa. Palveluiden turvaamiseksi tarvitaan yhteiskunnan tuen lisäksi innovaatioita ja uusyrityttäjäyttä. Maaseudulla työllisyystilanne on kokonaisuudessaan varsin heikko ja pitkäaikaistyöttömien osuus suuri. Samalla monilla maaseutuyrityksillä on kuitenkin puutetta ammattitaitoisesta työvoimasta. Työvoimavaltaisilla toimialoilla, kuten puutarhataloudessa ja kasvihuonetuotannossa, on yhä enemmän ulkomaalaisia työntekijöitä.

Kotimainen maataloustuotanto on ruokaketjun perusta. Maataloutta harjoitetaan koko maassa, vaikka tuotanto on viime vuosina keskittynyt tuotanto-oloiltaan suhteellisesti edullisimmille alueille. Maatilojen määrä on vähentynyt ja tilakoko kasvanut jo vuosikymmenien ajan, mutta tuotantomäärät ovat silti säilyneet suhteellisen vakaina. Keskeisten tuotteiden tuotantomäärät vastasivat likimain kotimaista kulutusta lukuun ottamatta naudan- ja lampaanlihan, rukiin ja sokerin tuotantoa sekä valkuais- ja öljykasvien tuotantoa kotieläinsektorin ruokinnan ns. täydennysvalkuaiseksi.

Valkuaisomavaraisuus on merkittävä huoltovarmuuskysymys jo nyt, mutta yhä vahvemmin tulevaisuudessa. Valkuaisen kysyntä kasvaa maailmanlaajuisesti. Lisäksi häiriöt tuotannossa esimerkiksi luonnon olosuhteista johtuen saattavat väliaikaisesti heikentää soijan riittävää tarjontaa.

Maatalouden rakennekehityksen arvioidaan jatkuvan edelleen nopeana. Maataloustukea saaneiden tilojen määrä on 2000-luvulla vähentynyt keskimäärin 2,3 % vuodessa. Vuonna 2014 tukea saavia tiloja oli 55 721. Vuoden 2014 lopussa MYEL-vakuutettuja maatalousyrittäjiä oli 66 775, mikä on noin 35 % vuotta 2000 vähemmän. Tuotanto tehostuu ja keskittyy suurempiin tuotantoyksiköihin. Keskimääräinen peltoala on kasvanut 15,0 hehtaarilla vuodesta 2000 ollen nyt noin 43,0 ha (luomutilat 50,9 ha). Vastaavasti myös kotieläintalouden tuotantoyksiköiden koko kasvaa ja tuotannossa otetaan käyttöön uutta teknologiaa. Esimerkiksi maitotilojen keskilehmäluku on noin 31,5 lehmää, kun se oli 15,2 lehmää vuonna 2000. Maidosta arviolta yli neljäsosa tuotetaan tiloilla, joilla on käytössä lypsyrobotti. Suhteellisen kilpailukyvyyn säilyttäminen edellyttää, että maatalouden rakenne- ja tuottavuuskehitys on vähintään yhtä nopeaa kuin keskeisissä kilpailijamaissa. Rakennetuilla on keskeinen merkitys investointien edistäjänä. Osa maataloista valitsee tuotannollisen erikoistumisen sijasta toiminnan monipuolistamisen, mikä näkyy muuta yritystoimintaa harjoittavien maatilojen suhteellisen osuuden kasvuna.

Maatalouden kannattavuuden ja kilpailukyvyyn ylläpito on tärkeää, jotta kotimainen raaka-ainetuotanto säilyy, jolloin myös ruuan alkuperä tunnetaan mahdollisimman hyvin. Riittävä kannattavuus on myös edellytys tuotantoa kehittäville investoinneille ja sille, että tiloille saadaan tuotannon jatkajia. Investoinnit ja osaamisen kehittäminen parantavat tuotannon tehokkuutta ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Jatkossakin tarvitaan niin tuotannon peruskannattavuuden turvaavia viljelijätukia kuin pidemmän aikavälin kehitystä edistäviä rakennetukia, jotta perheviljelmiin perustuvalla monipuolisella maataloustuotannolla säilyy toimintaedellytykset.

Maatalouden taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut vaikeammin ennakoitavaksi tuotteiden ja tuotantopanosten hintojen aikaisempaa suuremman vaihtelun vuoksi. Viime vuosina tuotantopanosten hinnat ovat nousseet tuotteiden hintoja nopeammin, mikä on heikentänyt tuotannon kannattavuutta erityisesti kotieläintaloudessa. Venäjän elintarvikkeiden tuontikiellon kaltaiset ennakoimattomat tapahtumat ovat heikentäneet edelleen kannattavuutta, erityisesti maidontuotannossa. Kilpailutilanteesta johtuen maatilojen mahdollisuudet parantaa kannattavuutta markkinaehtoisesti ovat rajalliset. Maataloustuotteiden myyntitulojen ja tuotantopanosten hintojen kehitykseen valtionvallan toimin ei voida juurikaan vaikuttaa.

Maataloustuotannon kannattavuuteen vaikuttaa myyntitulojen ja kustannusten ohella keskeisesti maatalouden EU:n rahoittamat ja kansalliset tuet. Niiden osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta on noin kolmannes. Kaikki merkittävät tukijärjestelmät uudistuivat vuonna 2015, joten tukijärjestelmien sisältö on nyt pääosin tiedossa lähivuosiksi, mikä helpottaa tuotannon suunnittelua. Tukikokonaisuus on rakennettu siten, että se on eri tuotantosuuntien ja alueiden kannalta mahdollisimman tasapainoinen.

Maa- ja elintarviketalouden kilpailukyky Suomen olosuhteissa perustuu tulevaisuudessa entistä enemmän kaikkien ruokaketjun toimijoiden vahvaan osaamiseen ja innovaatioiden kehittämiseen ja nopeaan käyttöönottoon. Näitä ovat mm. uudet biotalouden tuotteet, uudet tuotantoteknologiat ja uudet ympäristöystävälliset tuotantotavat. Kilpailukykyä voidaan lisätä kasvattamalla tuotannon jalostusarvoa elintarvikeketjussa, viennin kasvattamisella tai erikoistumalla esimerkiksi luomutuotantoon. Myös luonnontuoteala on kasvava sektori, joka tarjoaa erilaisia hyvinvointihyötyjä ja kaupallisia mahdollisuuksia.

Elintarvikesektori on teollisuuden aloista neljänneksi suurin. Koko ruokaketju maataloudesta elintarviketeollisuuteen ja kauppaan työllistää Suomessa noin 300 000 henkeä eli noin 12 % työllisestä työvoimasta. Elintarvikkeiden jalostus on Suomessa polarisoitunut. Muutamalla suurella yrityksellä on alalla vahva rooli, vaikka henkilöstömäärällä mitattuna alan yrityksistä 99 % lukeutuu alle 250 henkilöä työllistäviin pieniin ja keskiuuriin yrityksiin. Ruokaketjun kannalta keskeistä on, että alalla on vahvoja, innovatiivisia ja kilpailukykyisiä yrityksiä.

Ruulla on tärkeä osa ihmisten arjessa ja se on myös osa kansallista kulttuuria ja identiteettiä. Kuluttajien valinnat ja ruokaosaaminen vaikuttavat vahvasti ruokasektoriin ja sen tulevaisuuteen. Entistä useammin kuluttajien ostopäätös-

ten perusteena ovat oman terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella myös tuotantoeläinten hyvinvointi sekä tuotantoketjun aiheuttama ympäristökuormitus ja työllisyysnäkökulmat. Ruokaketju on pidentynyt ja kansainvälistynyt, ja toisaalta kiinnostus mm. lähi- ja luomuruokaan on kasvanut. Ruuan alkuperä, tuotantotavat, turvallisuus ja puhtaus kiinnostavat kuluttajia entistä enemmän. Viestinnän ja ruokakasvatuksen kautta voidaan lisätä tietoa vastuullisesta ja kestävästä ruokajärjestelmästä.

Ruokamarkkinoiden globalisoituminen tuo haasteita hallita ruokasektorin riskejä kuten tauteja, jotka leviävät elintarvikkeiden, elävien eläinten tai eläintuotteiden sekä kasvien välityksellä maista, joiden tauti- ja hygieniatilanne on heikko tai joiden tuotanto-olosuhteet ovat sellaiset, että näitä riskejä ei pystytä hallitsemaan. Valveutuneet kuluttajat edellyttävät vastuullista toimintaa sekä kaupalta, teollisuudelta että alkutuotannolta. Ruokasektorin eri osat kytkeytyvät monin tavoin toisiinsa, ja tällöin yhden osapuolen menestyminen vaikuttaa muidenkin osapuolien menestymiseen. Tätä kokonaisuutta ohjataan ruokapolitiikalla.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan elinkeinot ovat merkittäviä luonnonvarojen hyödyntäjiä. Tästä aiheutuvia haittavaikutuksia vähennetään eri toimenpitein. Maatalouden ravinnepäästöt maaperään ja vesistöihin ovat vähentyneet maaseutuohjelman toimenpiteiden, ympäristötietoisuuden ja -osaamisen lisääntymisen, kulutustottumusten muutosten sekä uusien tarkennettujen tuotantomenetelmien ja luomutuotannon lisääntymisen seurauksena. Ilmastonmuutos, luonnonvarojen määrä ja laatu, kaavoitus ja muu yhdyskuntarakenteen ohjaus sekä energian tuotantotavat vaikuttavat olennaisesti myös ruokasektorin ja maaseutualueiden kehitykseen. Tulevaisuudessa tärkeinä haasteina säilyvät ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen. Ne edellyttävät ratkaisuja, jotka vaikuttavat maankäyttöön, energian kulutukseen, ravinteiden kierrätykseen, maataloustuotantoon ja tuotantotekniikkaan. Kansallisen energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti maatalousperäisten energialähteiden tuotanto ja käyttö lisääntyvät lähivuosina.

Keskeiset toimenpiteet ja keinot yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi

Pääloukkaperusteissa esitettyjen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista edistetään maaseudun kehittämisen (luku 30.10) ja maa- ja elintarviketalouden (luku 30.20) politiikkasektoreiden määrärahoihin ja toimenpitein.

Maaseudun kehittämisen ensisijaisena tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestäväällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla muun muassa maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun neuvonnan avulla. Keskeisiä välineitä ovat Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) työ ja Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014—2020 (jäljempänä maaseutuohjelma), jonka voimavaroja suunnataan erityisesti harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle. Maaseutuohjelman avulla edistetään maaseutualueiden kasvua, työllisyyttä ja kestäväää kehitystä sekä omalta osaltaan maatalouden ja muun ruokaketjuun perustuvan liiketoiminnan kilpailukykyä ja kasvua. Ohjelmalla pyritään maaseudun peruselinkeinojen säilymiseen, monipuolistamiseen ja paikallisen omaehtoisen toiminnan vahvistamiseen. Ohjelman toimenpiteillä pyritään parantamaan ympäristön tilaa. Maaseudulla asumisen ja yrittämisen edellytyksiin vaikutetaan tukemalla palveluita ja saavutettavuutta. Maaseutuohjelman toimenpiteitä rahoitetaan sekä luvun 30.10 määrärahoihin (mom. 30.10.40, 30.10.41, 30.10.43 ja 30.10.64 sis. teknisen avun) että luvun 30.20 määrärahoihin (mom. 30.20.43 ja 30.20.44).

Maaseutuohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että ohjelmakauden 2014—2020 aikana luodaan yhteensä vähintään 5 000 uutta työpaikkaa, tuetaan 6 000 yrityksen aloittamista, kehittämistä ja investointeja sekä koulutetaan vähintään 20 000 henkilöä. Maatalouden rakennetuen tavoitteena on 9 000 tuettua investointia ja 2 700 tuettua sukupolvenvaihdosta. Ohjelman tuloksia seurataan vuosittain. Omaehtoista paikallista kehittämistä seurataan Leader-rahoitteisten kehittämishankkeiden määrän perusteella.

Maatalouden kilpailukykyyn edellytyksiä tuetaan peruskannattavuutta tukevilla viljelijätuilla, maatalouden rakenne- ja tuottavuuskehitystä tukevilla rakennetuilla sekä tutkimuksen ja neuvonnan keinoin. Viljelijöiden tulotasoon ja tuotannon kannattavuuteen vaikutetaan erityisesti EU:n suorien tukien (mom. 30.20.41), luonnonhaittakorvausten (mom.

30.20.44) ja maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien (mom. 30.20.40) avulla. Viljelijätuista noin puolet sisältyy maaseutuohjelmaan. Tukijärjestelmäkohtaiset tavoitteet on esitetty momenttien selvityksissä.

Vuosien 2014—2016 viljelijätuet ja tukien EU-osuudet (milj. euroa)¹⁾

	2014 ²⁾	2015 arvio	2016 arvio
Eläinten hyvinvointikorvaukset	61	65	68
— valtion osuus	38	38	39
— EU:n osuus	23	27	29
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	502	327	322
EU-tulotuki	513	523	523
Peltoalaperusteiset ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto ja ei-tuotannolliset investoinnit yhteensä	343	249	278
— valtion osuus	199	144	161
— EU:n osuus	144	105	117
Luonnonhaittakorvaukset yhteensä	421	552	547
— valtion osuus	244	455	450
— EU:n osuus	177	97	97
Yhteensä viljelijätuet	1 840	1 716	1 738
— valtion osuus	983	964	972
— EU:n osuus	857	752	766
— EU:n osuus, %	47	44	44

¹⁾ Taulukossa on tarkasteltu vuosiin 2014—2016 kohdistuvaa tukea. Tuen maksatus voi jakautua tukivuodelle ja sitä seuraavalle vuodelle.

²⁾ Vuoden 2014 toisessa lisätalousarviossa budjetoitiin kertaaluonteisesti 19,4 milj. euroa momentille 30.10.44 maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseen Venäjän asettamista vastapakotteista johtuvien vaikeuksien korvaamiseen.

Maataloustuotteiden markkinahintoja vakiinnutetaan EU:n markkinajärjestelmään sisältyvillä markkina- ja interventiotoimien avulla. Markkinatuet ovat EU:n kokonaan rahoittamaa (mom. 30.20.41). Interventiotoiminta on lähinnä tuotteiden varastointia. Toimien rahoitusta varten on Maatalouden interventiorahasto, jonka menot rahoitetaan pääosin EU:n maatalouden tukirahaston varoista.

Maatalouden toimintaympäristön nopea muutos edellyttää uusinta tietoa ja sen nopeaa välittymistä viljelijöille mm. laajenevien tilojen tuotannon järjestämisestä, johtamisesta ja riskienhallinnasta. Neuvontajärjestöt tukevat maaseutuyritysten toimintaa lisäämällä liiketoiminta- ja markkinaosaamista, edistämällä tuottavuutta ja sukupolvenvaihdoksia ja muita omistajanvaihdoksia. Neuvontajärjestöjen valtionavustukset, joilla turvataan osaltaan neuvonnan alueellinen saatavuus ja sisällöllinen kattavuus, on budjetoitu momentille 30.10.50. Neuvontajärjestöt osallistuvat myös momentin 30.20.43 varoin maaseutuohjelman neuvontajärjestelmän toteutukseen.

Maatalouden rakennetuet edistävät rakenne- ja tuottavuuskehitystä sekä parantavat maatalouden kilpailukykyä. Aloitustukien tavoitteena on parantaa maatalousyrittäjien ikärakennetta ja turvata tuotannon jatkuvuutta. Rakennetuet suunnataan perheviljelmille ja niiden muodostamille yhteenliittymille. Käytettävissä olevat varat kohdennetaan elinkeinon jatkuvuuden ja tuotannon kannattavuuden parantamisen kannalta keskeisiin kohteisiin. Investointien koko on viime vuosina kasvanut, mikä osaltaan lisää tuen tarvetta. Esimerkiksi investoivalla maitotilalla lehmäpaikkojen lisäys on ollut keskimäärin seuraava: 20 kpl vuosina 2004—2007, 36 kpl vuosina 2008—2011 ja 48 kpl vuosina 2012—2014. Vuosina 2012—2014 peruskorjaus- ja laajennusinvestointeja tehneillä maitotiloilla oli investoinnin jälkeen keskimäärin 79 lehmäpaikkaa.

EU-osarahoitteiset investointi- ja aloitusavustukset rahoitetaan talousarviosta (mom. 30.10.40). Kokonaan kansallisesti rahoitettavat investointiavustukset myönnetään ja maksetaan edelleen Maatilatalouden kehittämisrahaston (Ma-

keran) varoista. Makeran taloudellista tilanne on tarkasteltu seuraavassa taulukossa. Maatalouden investointeja ja tilanpidon aloittamista edistetään myös korkotuen avulla (mom. 30.10.41).

MAKERasta ja talousarviosta myönnettävän maatalouden rakennetuen kehittyminen tukimuodoittain vuosina 2014—2016 (milj. euroa)

	2014 tilinpäätös	2015 arvio	2016 arvio
MAKERA			
Käytettävissä olevat varat yhteensä	151,95	91,67	79,82
— omat tulot (mm. lainojen lyhennykset ja korot)	37,43	31,10	26,60
— lainojen ja avustusten peruutukset	0,08	0,10	0,10
— tulot EU:lta + sekalaiset tulot	23,71	15,00	0,00
— edelliseltä vuodelta siirtyvä määrä	90,15	45,27	52,92
— muut tulot	0,59	0,20	0,20
— siirto talousarviosta	-	-	-
LAINAT, yhteensä			
MAKERasta (valtionlainat)	1,98	2,50	2,50
Korkotukilainat yhteensä (mom. 30.10.41) ¹⁾	244,04 ²⁾	250,00	250,00
AVUSTUKSET (MAKERasta)	95,07	24,50	24,50
KORKOTUKILAINOJEN KORKOTUKI (mom. 30.10.41)	12,52	18,00 ³⁾	29,00

¹⁾ Vuoden 2014 talousarviossa momentti oli tunnuksella 30.20.49.

²⁾ Vuoden 2014 osalta sidottu määrä.

³⁾ Vuoden 2015 ensimmäisen lisätalousarvion mukainen luku (TA 32,8 milj. euroa).

Hallitusohjelman mukaisesti maatalouden kannattavaan kasvuun panostetaan Makeran kautta hallituskauden aikana vuosina 2017—2019. Panostusta ei ole välttämätöntä aloittaa vielä vuonna 2016, koska vuodelle 2016 ehdotettujen avustusten, korkotukilainojen myöntövaltuuden ja Makerassa käytettävissä olevien varojen arvioidaan riittävän maatalouden rakennetukeen.

Luopumistukijärjestelmän (mom. 30.10.42) avulla edistetään yksikkökoon kasvua sekä maatalouden ja porotalouden sukupolvenvaihdoksia. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää. Nykyinen luopumistukijärjestelmä on käytössä vuoteen 2018 saakka.

Maa- ja elintarviketalous

	2012	2013	2014	2015—2016 tavoite
Maatalouden yrittäjätulo (euroa/FWU) ¹⁾	21 292	19 300	18 800	kasvaa
Kotimaisen tuotannon osuus (%) kulutuksesta				
— liha yht.	80	81	81	ennallaan
— maitotuotteet yht.	70	68	70	ennallaan
Täydennysvalkuaisen omavaraisuusaste (%) ²⁾	15	14	12	kasvaa
Maataloustuotannon arvo (milj. euroa) ³⁾	4 116	4 150	3 906	kasvaa

	2012	2013	2014	2015—2016 tavoite
Elintarviketuotannon bruttoarvo yhteensä (milj. euroa) ⁴⁾	29 420	30 227	30 227	kasvaa
Elintarvikeviennin arvo (milj. euroa)	1 617	1 626	1 595	kasvaa

¹⁾ FWU on kokopäiväisesti työskentelevän yhden yrittäjäperheen jäsenen työpanos. Vuoden 2014 luku on arvio.

²⁾ Sisältää rypsin, rapsin, härkäpavun ja herneen osuuden kotieläinsektorin täydennysvalvauksesta.

³⁾ Vuoden 2014 luku on arvio.

⁴⁾ Maatalouden, elintarviketeollisuuden, ravitsemistoiminnan sekä elintarvikkeiden tukku- ja vähittäiskaupan tuotannon bruttoarvo. Vuoden 2014 luku on arvio.

Maaseutuohjelmassa on laajasti otettu käyttöön toimenpiteitä *ympäristön tilan parantamiseksi*. Toimenpiteistä merkittävin on mom. 30.20.43 rahoitettavat maatalouden ympäristökorvaukset. Maaseutuohjelman toimenpiteet on myös sovitettu yhteen suorien tukien järjestelmässä olevan viherryttämistuen kanssa. Maatalouden ympäristötuen vaikuttavuuden seurantatutkimuksen (MYTVAS 3) tulokset osoittavat, että maatalouden ravinnekuormituspotentiaali ravinnetaseilla mitattuna on vähentynyt.

Maaseutuohjelma mahdollistaa maataloustuotannon ja ruokaketjun kestävä kehittäminen siten, että maatalouden ravinteet saadaan hyötykäyttöön ja kiertoon. Investointituet mahdollistavat lannan kierrätyksen järjestämisen prosessomalla ja kehittämällä logistiikkaa ja uusia lannoitetuotteita. Hankkeilla edistetään kotieläintuottajien ja kasvinviljelytilojen yhteistyötä sekä kehitetään tuottajajärjestöjen kanssa yhteistyössä koko tuotantoketjun ravinteiden kierrätystä ja ekotehokkuutta.

Maatalouden ilmasto-ohjelman (Askeleita kohti ilmastoystävällistä ruokaa) toimenpiteillä pyritään vähentämään ruuan ilmastokuormitusta sekä lisäämään ruokajärjestelmän sopeutumista ilmastomuutokseen ja samalla ottamaan huomioon kuluttajien tuotannon vastuullisuuteen liittyvät toiveet.

Ympäristökuormituksen vähentäminen

	1995—1999 keskim.	2000—2006 keskim.	2007—2013 keskim.	2014 arvio	2015—2016 tavoite
Valtakunnallinen typpitase, kg N/ha ¹⁾	70,7	54,5	47,2	48,8	<46,0
Valtakunnallinen fosforitase, kg P/ha ¹⁾	12,9	7,7	4,1	3,9	<5,0
Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ²⁾	5,86	5,74	5,78	5,7	<5,7
Maatalouden maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöt, milj. tonnia CO ₂ /ekv ³⁾	6,35	6,79	6,87	6,8	<6,8

¹⁾ Typpi- ja fosforitase kuvaavat pellohehtaarille käytetyistä panoksista tulevien ja lopputuotteisiin sitoutuneiden ravinmäärien erotusta (lukutiedot Luke).

²⁾ Maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöiksi luetaan metaanipäästöt kotieläinten ruuansulatuksesta ja lannankäsittelystä sekä dityppioksidipäästöt lannankäsittelystä ja viljelymaasta, lukutiedot Tilastokeskus. Vuodet 2013 ja 2014 ovat arvioita.

³⁾ Maatalouden maankäyttösektorin (maankäyttö, maankäytön muutos ja metsätaloussektori) kasvihuonepäästöjä ovat maatalousmaasta, viljelemättömästä maatalousmaasta ja kalkituksesta syntyvät hiilidioksidipäästöt, lukutiedot Tilastokeskus. Vuodet 2013 ja 2014 ovat arvioita.

EU-rahoitteisiin ruokaketjun kehittämistoimenpiteisiin (momentti 30.20.46) kuuluvat esimerkiksi hedelmä- ja vihanesorganisaatioiden toimenpideohjelmat. Kokonaan kansallisesti rahoitettavaa tukea momentilta 30.20.47 myönnetään toimenpiteisiin, joiden tavoitteina ovat muun muassa kuluttajan luottamuksen vahvistaminen, ruuan ja ruokakulttuurin arvostuksen nostaminen, ruuantekijöiden osaamisen varmistaminen, terveellisten ruokatottumusten edistäminen sekä varmistetun jäljitettävyyden ja vastuullisuusjärjestelmän kehittäminen suomalaiseen ruokaketjuun. Momentin varoin tuetaan myös luomualan ja lähiruuan kehittämisohjelmien mukaisia toimenpiteitä sekä luomu- ja lähiruokasektoreille valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lähiruoka- ja luomuohjelmien yhteisenä tavoitteena on kasvattaa lähi- ja luomuruuan osuutta julkisista hankinnoista parantamalla

hankintaosaamista ja laadullisia kriteereitä. Luomuohjelmalla pyritään nostamaan luomuviljelty peltoala 20 %:iin viljelyalasta vuoteen 2020 mennessä.

Luomu- ja lähiruoka

	2012	2013	2014	2015—2016 tavoite
Elintarvikealan mikro- ja pienyritysten				
— lukumäärä (kpl)	2 722	2 797	2 815	kasvaa
— tuotannon jalostusarvo (milj. euroa) ¹⁾	629,0	661,7	>661,7	nousee
Luomuviljelty peltoala (%)	8,7	9,0	9,5	kasvaa
Luomukotieläintilojen lukumäärä (kpl)	759	814	825	kasvaa
Luomuelintarvikevalmistajien lukumäärä (kpl) ¹⁾	624	621	>630	kasvaa

¹⁾ Vuoden 2014 luku on arvio.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu ovat tärkeitä suomalaisen ruuan vahvuuksia. Hyvän tilanteen säilymistä pidetään yllä säädöshajauksen, neuvonnan, omavalvonnan sekä riskiperusteisen viranomaisvalvonnan keinoin. Turvallisuusriskien hallinnassa painottuvat eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien (zoonootit) leviämisen estäminen, uusien vakavien eläintautien ja vaarallisten kasvintuhoojien leviämisen estäminen Suomeen sekä kriisinhallinnan kehittäminen. Korkeatasoiset, turvalliset ja Suomeen soveltuvat tuotantopanokset varmistavat omalta osaltaan maatalouden toimintaedellytyksiä.

Tavoitteena on yhteistyössä elintarvikeketjun kanssa varmistaa elintarvikkeiden hyvä ravitsemuksellinen laatu, elintarvikkeiden turvallisuus sekä se, että elintarvikkeista annetut tiedot eivät johda kuluttajaa harhaan. Väärennösten, peosten ja harmaan talouden vastaisia toimia elintarvikeketjussa tehostetaan.

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöllä suomalaiseen elintarvikeketjuun luodaan sellaiset turvallisuus-, laatu- ja jäljitettävyyssjärjestelmät, joilla varmistetaan elintarviketurvallisuusriskien sekä toimijoiden ja kuluttajien taloudellisten riskien hallinta. Eläinten hyvinvointia edistetään lainsäädäntöä uudistamalla, tukijärjestelmien vaatimuksin (mom. 30.10.43) ja tehostamalla valvontaa.

Koko elintarvikeketjun kattavaa elintarvikkeiden turvallisuuteen ja laatuun liittyvää valvontaa kehitetään EU:n säädösten edellyttämällä tavalla. Valvontaa ja tutkimusta suunnataan siten, että ne tukevat pääluokkaperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita.

Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu

	2012	2013	2014	2015 arvio	2016 tavoite
Vaarallisia tai helposti leviäviä eläintauteja (kpl)	2	2	0	0	0
Vaarallisia kasvintuhoojia (uusia pysyvästi) (kpl)	1	0	1	0	0
Eläinten hyvinvointikorvauksia saaneiden tilojen osuus kotieläintiloista (%)	41	43	45	45	kasvaa
Raportoidut elintarvikevälitteiset ruokamyrkytysepidemiat (kpl)	43	43	36	45	alle 45
— niissä sairastuneiden määrä (kpl)	1 166	573	702	1 100	alle 1 000
Salmonellan esiintyvyys (%)					
— elintarviketuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa	alle 1	alle 1	alle 1	alle 1	alle 1

	2012	2013	2014	2015 arvio	2016 tavoite
— elintarviketuotantoeläinten rehuissa	0	alle 0,5	0	0	0
OIVA-huoneistotarkastuksissa parhaimpien tason saavuttaneet kohteet (%)	-	82,4	85	86	yli 85
Vaatimukset täyttävien tarkastuskohteiden osuus (%)					
— maatalouden tuotantopanokset (siemenet, lannoitevalmisteet, kasvinsuojeluaineet ja rehut)	yli 95	yli 95	yli 95	yli 95	yli 95
— luonnonmukainen elintarvikeketju	yli 95	yli 95	97	yli 95	yli 95
— otantaan perustuva eläinsuojeluvalvonta	75	70	77	yli 85	yli 85

Viranomaisvalvonnan kehittämisessä tavoitteena on samantasoisten ja yhdenmukaisten palveluiden turvaaminen koko maassa sekä vaikuttavuuden ja kattavuuden parantaminen riskinarvioinnin perusteella ja omavalvonnan avulla. Elintarvikevalvontatietojen julkistamista kehitetään. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira (mom. 30.20.02) johtaa, ohjaa ja kehittää valvontaa koko elintarvikeketjussa sekä tekee tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointia valvonnan ja riskinhallinnan tueksi.

40. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 54 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden tilanpidon aloitusavustusten ja maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Ohjelmakauteen 2014—2020 liittyviä nuorten viljelijöiden aloittamisavustuksia ja maatalouden investointiavustuksia saa vuonna 2016 myöntää siten, että niistä aiheutuu vuoden 2017 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia menoja yhteensä enintään 66 000 000 euroa. Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuoden 2015 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2016.

Selvitysosa: Nuoren viljelijän aloittamisavustukset ja maatalouden investointiavustukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Tukea maksetaan momentilta myönnettävien osarahoitteisten avustusten lisäksi Maatilatalouden kehittämisrahastosta myönnettävinä kansallisina avustuksina ja valtiontakauksina sekä korkotukena (mom. 30.10.41). Avustuksilla parannetaan maatalouden tuottavuutta ja kilpailukykyä, pienennetään tilanpidon aloittamiseen liittyvää taloudellista riskiä sekä osaltaan turvataan maataloustuotannon jatkumista.

Avustuspäätösten kokonaismääräksi arvioidaan 88 000 000 euroa. Tästä määrästä aloitusavustuksia arvioidaan olevan noin 14 000 000 euroa ja investointiavustuksia 74 000 000 euroa. Avustusten maksatus ajoittuu neljälle vuodelle.

Vuonna 2016 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 54 800 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 23 016 000 euroa ja kansallista osuutta 31 784 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2016	2017	2018	2019	2020—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Ennen vuotta 2016 tehdyt sitoumukset	32,8	22,0	11,2	-	-	66,0
Vuoden 2016 sitoumukset	22,0	33,1	22,0	10,9	-	88,0
Menot yhteensä	54,8	55,1	33,2	10,9	-	154,0

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.10.40 (milj. euroa)

	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha	
Toimenpide	EU	valtio	Julkinen yhteensä	budjetoitu 2015	esitys 2016
Aloitus- ja investointiavustukset	170,9	236,1	407,0	22,0	54,8

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	32 800
Yhteensä	32 800

2016 talousarvio	54 800 000
2015 talousarvio	22 000 000

41. Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 29 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007), maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000), maaseutuelinkeinolain (1295/1990) ja maatilalain (188/1977) mukaisista korkotukilainoista luottolaitoksille suoritettavien korkohyvitysten maksamiseen.

Valtuus

Vuonna 2016 korkotukea saa hyväksyä enintään 250 000 000 euron lainapääomalle. Mikäli vuoden 2015 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämisspäätöksiä vuonna 2016.

Selvitysosa: Maatalouden rakennetukilain nojalla myönnettävissä korkotukilainoissa korkotuki on vuodesta 2013 alkaen myönnettyissä lainoissa enintään 3 prosenttiyksikköä lainan korkoprosentista ja aiemmin myönnettyissä lainoissa enintään 4 prosenttiyksikköä. Aikaisemman rahoituslainsäädännön nojalla vuosina 1996—2012 myönnettyissä lainoissa korkotuen enimmäismäärä on enintään 4 tai 5 prosenttiyksikköä lainan myöntämisaikakohdasta riippuen. Ennen vuotta 1996 myönnettyistä maaseutuelinkeinolain mukaisista lainoista maksetaan luottolaitokselle korkotukea 50 % luottolaitoksen perimästä kokonaiskorosta. Maatilalain mukaisille lainoille maksettavan korkohyvityksen määrä vaihtelee lainan myöntämivuodesta ja lainalajista riippuen. Myönnettyjen korkotukilainojen pääoma oli vuoden 2014 lopussa yhteensä noin 1,56 mrd. euroa. Määrärahan mitoituksessa on oletettu vuonna 2016 keskimääräiseksi korkotueksi 2,8 prosenttiyksikköä.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2016	2017	2018	2019	2020—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Ennen vuotta 2016 myönnettyt korkotukilainat	27,4	43,6	41,9	42,8	164,7	320,4
Vuonna 2016 myönnettävät korkotukilainat	1,6	5,1	6,8	5,9	10,2	29,6
Menot yhteensä	29,0	48,7	48,7	48,7	174,9	350,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallituksen menosäästö päätös 4.4.2012	-4 000
Tasomuutos	200
Yhteensä	-3 800

2016 talousarvio	29 000 000
2015 I lisätalousarvio	-14 800 000
2015 talousarvio	32 800 000
2014 tilinpäätös	12 516 618

42. Luopumistuet ja -eläkkeet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 72 630 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) luopumiseläkelain (16/1974) mukaisten korvausten maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) ja maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaisten luopumistukien ja hoitokustannusten maksamiseen
- 3) vuosien 1995—1999 luopumistukijärjestelmän ja maatalouden metsätoimenpideohjelman kokonaan kansallisesti rahoitettavien neuvoston asetuksen (EY 1290/2005) artiklan 31 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) ja 33 (maaseuturahastoa koskevat erityiset säännökset), neuvoston asetuksen (EY 1260/1999) artiklan 30 (tukikelpoisuus) ja artiklan 39 (varainhoitoa koskevat oikaisut) ja neuvoston asetuksen (ETY 2082/1993) artiklan 24 (tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Luopumistuella edistetään yksikkökoon suurentamista ja sukupolvenvaihdoksia maa- ja porotaloudessa. Tavoitteena on myös alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää. Uusia luopumistukipäätöksiä voidaan tehdä vielä vuonna 2018, jonka jälkeen maatalouden varhaiseläkkeiden myöntäminen ei ole enää mahdollista Euroopan unionissa.

Vuonna 2016 maksetaan kokonaan kansallisesti rahoitettavista viidestä maatalousyrittäjien luopumistukijärjestelmästä (ajanjaksot 2000—2002, 2003—2006, 2007—2010, 2011—2014 ja 2015—2018) sekä aiempien vuosien luopumiseläke- ja -korvausjärjestelmästä aiheutuvia menoja sekä niihin liittyviä sopimusten hoitokuluja. Luopumistukijärjestelmän tuen piiriin arvioidaan vuonna 2016 tulevan noin 350 luopujaa.

Momentin määrärahaa voidaan käyttää myös ohjelmakauden 1995–1999 luopumistukijärjestelmästä ja maatalouden metsätoimenpideohjelmasta tehdyistä sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen kokonaan kansallisesti, jos tuen saajalla on lakiin perustuva oikeus tukeen.

Luopumistukien ja -eläkkeiden toteutuminen vuonna 2016

Tukimuoto	Järjestelmän piiriin tullut sen voimassaoloaikana		Eläkkeitä maksussa v. 2016 lopussa, arvio	Keskimääräinen kor- vaus v. 2016, arvio
	Tiloja	Luopujia	kpl	euroa/kk
Luopumiseläke			10 385	242
Luopumistuki 2000—2002	1 844	2 793	13	955
Luopumistuki 2003—2006	3 389	4 859	224	954
Luopumistuki 2007—2010	2 467	3 454	866	797
Luopumistuki 2011—2014	1 952	2 595	1 973	1 030
Luopumistuki 2015—2018 ¹⁾	343	496	490	1 077
Yhteensä	9 995	14 197	13 951	

¹⁾ Arvio vuoden 2016 lopun tilanteesta.

Vuosina 2015 ja 2016 määrärahan tarpeen arvioidaan jakautuvan seuraavasti (milj. euroa)

	2015 arvio	2016 arvio
Luopumiseläkkeet	34,95	31,81
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2000—2002	0,74	0,32
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2003—2006	6,32	3,36
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2007—2010	14,55	9,85
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2011—2014	25,29	25,30
Maatalousyrittäjien luopumistuki, vuosina 2015—2018	1,47	4,80
Hoitokulu ¹⁾	1,80	1,69
Yhteensä	85,12	77,13²⁾

¹⁾ Hoitokulun perusteet ovat voimassa vuosille 2015—2018.

²⁾ Vuonna 2016 menoista arvioidaan rahoitettavan 4,5 milj. euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla, minkä johdosta vuonna 2016 budjetoidaan 72,63 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallituksen menosäästö päätös	-4 000
Yhteensä	-4 000

2016 talousarvio	72 630 000
2015 talousarvio	76 630 000
2014 tilinpäätös	84 390 000

43. Eläinten hyvinvointikorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 67 767 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien eläinten hyvinvointikorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Eläinten hyvinvointikorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020.

Eläinten hyvinvointikorvausten tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin kohentuminen. Tavoitteena on tuotantoeläinten lajinnukaisemman hoidon edistäminen ja viljelijöiden tietoisuuden lisääminen eläinten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Eläinten hyvinvointisitoumus voidaan tehdä naudoista, sioista, lampaista, vuohista sekä siipikarjasta. Eläinten hyvinvointisitoumuksissa viljelijä sitoutuu noudattamaan toimenpiteen ehtoja valitsemiensa eläinlajien osalta. Sitoumus on 1-vuotinen, mutta se voidaan uusita vuosittain.

Eläinten hyvinvointia edistävään järjestelmään oli ohjelmakaudella 2007–2013 sitoutunut noin 6 200 kotieläintuotannon harjoittajaa (nautatiloista 41 % ja sikatiloista 76 %).

Vuonna 2016 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 67 767 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 28 462 000 euroa ja kansallista osuutta 39 305 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

EU:n ohjelmakauden 2007—2013 ohjelman momentilta 30.20.43 tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien maksujen maksaminen kokonaan kansallisista varoista on mahdollista, jos tuensaajalla on lakiin perustuva oikeus tukeen.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.10.43 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys		Määräraha			
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014	budjetoitu 2015	esitys 2016
Eläinten hyvinvointikorvaukset	192,360	265,640	458,000	39,365	64,933	67,767

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	2 834
Yhteensä	2 834

2016 talousarvio	67 767 000
2015 talousarvio	64 933 000
2014 tilinpäätös	55 399 350

(44.) Maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

2014 tilinpäätös	20 000 000
------------------	------------

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 634 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (244/2002) mukaisesti yleisavustuksena neuvontaan ja tutkimukseen myönnettävien valtionapujen maksamiseen lähinnä valtakunnallista, koko maan kattavaa neuvontaa harjoittaville rekisteröidyille yhdistyksille ja muille yhteisöille. Erikseen haettaessa määrärahaa saadaan myöntää myös erityisavustuksena.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtionavulla turvataan tasokkaan sekä alueellisesti ja sisällöllisesti kattavan neuvonnan tarjonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Valtionapua saavien neuvontajärjestöjen vaikuttavuutta mitataan mm. asiakkaiden määrällä. Järjestöjen palveluja käyttää vuosittain noin 40 % maataloista.

Valtionavun käytön alustavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet maaseudun elinkeinojen edistämiseksi:

Neuvonnan keinoin

1. Luodaan edellytyksiä uusiutuviin luonnonvaroihin ja ruokaketjuun perustuvan liiketoiminnan kilpailukyvyille ja kasvulle:

— Yrityskoon kasvu edellyttää parempia yritysjohtollisia valmiuksia, strategista ja muuta liiketoiminnallista osaamista erityisesti markkinaosaamisen lisäämiseksi sekä riskienhallintaa.

— Maatalouden rakennetta ja kannattavuutta kehitetään sekä toiminnan jatkuvuutta turvataan suuntaamalla neuvontatyötä sukupolvenvaihdoksien ja investointien onnistumiseen sekä yksikkökustannusten alentamiseen. Tavoitteena on lisäksi maatalouden tuottavuuden parantaminen.

2. Edistetään uusiutuvien luonnonvarojen käytön kestävyyttä mm. tuotantopanosten optimaalisella käytöllä ja kehittämällä ympäristöystävällisempiä tuotantomenetelmiä.

3. Varmistetaan ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta sekä edistetään ruokaketjun vastuullisuutta:

— Kehitetään järjestelmällistä laatutyötä ja yritysjohtamista.

— Osallistutaan eläinten hyvinvointiin liittyvään neuvontaan, parannetaan kotieläintuotannon jäljitettävyyttä ja pidetään eläinten terveysominaisuudet jalostusohjelmissa suurella painoarvolla.

— Neuvonnan avulla autetaan yrittäjiä hallitsemaan työhuippuja sekä kehittämään työturvallisempia toimintatapoja.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2016 tavoitteet sovitaan tarkemmin tulossopimuksissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HO-säästön lisäys	-2 740
HO-säästön vähennys (vastaava määrärahan vähennys momentilla 30.20.46)	1 100
HO-säästön vähennys (vastaava määrärahan vähennys momentilla 30.20.47)	500
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-400
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-394
Yhteensä	-1 934

2016 talousarvio	4 634 000
2015 talousarvio	6 568 000
2014 tilinpäätös	7 068 000

51. Porotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 714 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:

1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroestaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen

2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Valtakunnan rajoilla olevien poroestaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Poroaitasopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito	840 000
Neuvontatyön tukeminen	821 000
Porotalouden koetoiminta	53 000
Yhteensä	1 714 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Järjestötukien säästö (HO 2015)	-50
Yhteensä	-50

2016 talousarvio	1 714 000
2015 talousarvio	1 764 000
2014 tilinpäätös	1 764 000

54. Hevostalouden edistäminen totopeleistä valtion osuutena kertyvillä varoilla (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 872 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 18 §:ssä tarkoitettusta valtion osuudesta suoritettavien avustusten maksamiseen, totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain (1055/2001) mukaisesti.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Totopeleistä arvioidaan valtion osuutena kertyvän 1 040 000 euroa, jota vastaava tulo on merkitty momentille 12.30.20. Kun valtion osuudesta käytetään momentilla 30.01.05 myönnettäviä määrärahoja vastaavasti

Luonnonvarakeskuksen hevostalouden tutkimukseen 168 000 euroa, valtion osuudesta jää tälle momentille 872 000 euroa käytettäväksi hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-40
Yhteensä	-40
2016 talousarvio	872 000
2015 talousarvio	912 000
2014 tilinpäätös	952 000

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 381 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää maaseudun neuvontajärjestöjen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (244/2002) mukaisesti 4H-toiminnan tukemiseen.

Selvitysosa: 4H-toiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja vetovoimaisuutta asuinympäristönä tarjoamalla monipuolista harrastus- ja palvelutoimintaa, työllistämällä nuoria sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia yrittäjyyden kokeilemiseen omalla kotiseudulla. Erityisenä painopistealueena on nuorten ja naisten työmahdollisuuksien lisääminen ja yrittäjyyden edistäminen, jolla osaltaan vastataan nuorten kasvavan työttömyyden haasteeseen.

4H-järjestö on valtakunnan suurin nuorisojärjestö, jossa on yhteensä n. 250 valtionavustusta saavaa yhdistystä, joiden toiminta kattaa noin 90 % Suomen kunnista. Jäseniä yhdistyksissä on n. 70 000.

4H-yhdistykset toimivat työnantajina tuhansille nuorille turvaten samalla osaltaan maaseudun palvelutarjontaa. Nuoret perustavat myös omia yrityksiä 4H-toiminnan kautta.

Määrärahan käyttöön liittyvät vuoden 2016 tavoitteet sovitaan tarkemmin tulossopimuksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-350
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-439
Yhteensä	-789
2016 talousarvio	3 381 000
2015 talousarvio	4 170 000
2014 tilinpäätös	4 220 000

(61.) EU:n osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 II lisätalousarvio	—
2015 I lisätalousarvio	12 000 000
2015 talousarvio	70 500 000
2014 tilinpäätös	84 595 057

(62.) Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 I lisätalousarvio	2 000 000
2015 talousarvio	73 400 000
2014 tilinpäätös	81 633 662

63. (32.50.62) Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 023 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisessa laajuudessa valtakunnallisten maaseudun sekä saariston tutkimus- ja kehittämishankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen mukaan lukien hankkeisiin sisältyvät kulutusmenot
- 2) maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoituksesta annetun lain (1413/2011) mukaisen maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän toimintaan
- 3) julkisyhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen tarvittavan enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen
- 4) valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti kylätoiminnan valtakunnalliseen kehittämiseen
- 5) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 14 §:ssä mainitun saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain ja siihen liittyvien muiden lakien muuttamisesta. Määrärahalla tuetaan maaseutupoliittisen toimenpideohjelman sekä kuudennen maaseutupoliittisen kokonaisohjelman sekä saaristopoliittisen toimenpideohjelman tavoitteiden toteuttamista. Määrärahaa käytetään maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän ja saaristoasiain neuvottelukunnan toimintaan ja verkostotyöhön. Määrärahalla rahoitetaan maaseutupoliittisen kokonaisohjelman ja saaristopoliittisen toimenpideohjelman mukaisia valtakunnallisia tutkimus- ja kehittämishankkeita. Määrärahaa käytetään myös kylätoiminnan tukemiseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämishankkeet	488 000
Kylätoiminnan valtionapu	400 000
Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmä	67 500
Saaristoasiain neuvottelukunta	67 500
Yhteensä	1 023 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen erän poistaminen (EK)	-75
Kertaluonteisen erän poistaminen (kylätoiminta)	-600
Yhteensä	-675

2016 talousarvio	1 023 000
2015 talousarvio	1 698 000
2014 tilinpäätös	2 273 000

64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 82 630 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien hankkeiden ja sen toteutukseen liittyvän teknisen avun Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 223 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvalvontasuhteista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2016 saa tehdä ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia myöntämispäätöksiä 127 800 000 eurolla. Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia vuoden 2015 myöntämisvaltuuksia on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä myöntämispäätöksiä vuonna 2016.

Selvitysosa: Momentin varoin rahoitetaan ohjelmakaudella 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisia maaseudun yritystoiminnan, palvelujen, kylien ja yhteistyön kehittämiseen, koulutukseen ja tiedonvälitykseen sekä Leader-toiminnalla toteutettavaan paikalliseen kehittämiseen liittyviä toimia.

Rahoitus toteutetaan yritystukina sekä paikallisina, alueellisina, alueiden välisinä, valtakunnallisina ja kansainvälisinä hankkeina. Tekninen apu tukee koko ohjelman toimeenpanoa. Ohjelman toteuttamiseen tarvittavat henkilötyövuodet vastaavat teknisen avun lisäksi nk. valtion hallinnon oman tuotannon hankkeissa vuosittain palkattavan henkilöstön enimmäismäärää. Teknistä apua on käytettävissä 879 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen vuosina 2014—2023 ohjelmakauden 2015—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimeenpanoa varten.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Vuoden 2016 määrärahojen ja myöntämisvaltuuksien arvioitu jakautuminen (euroa)

	Määräraha	Valtuus
Yhteensä, josta	82 630 000	127 800 000
— EU-osuus	37 460 000	57 850 000
— valtion osuus	45 170 000	69 950 000

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2016	2017	2018	2019	2020—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Ennen vuotta 2016 tehdyt sitoumukset	69,850	69,850	69,850	28,100	12,630	250,280
Vuoden 2016 sitoumukset	12,780	24,710	31,950	38,340	20,020	127,800
Yhteensä	82,630	94,560	101,800	66,440	32,650	378,080

Ohjelmakauden rahoituskehys sekä myöntämisvaltuuden ja määrärahan arvioitu käyttö (milj. euroa)

Ohjelma	Ohjelmakauden rahoituskehys valtuutena	Budjetoitu valtuutta ohjelmakautena	Myöntämis- valtuus 2016	Määräraha		
				maksettu 2014	budjetoitu 2015	esitys 2016
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ohjelmakausi 2014—2020) yhteensä	917,000	282,800	127,800	-	33,020	82,530
— josta tekninen apu	70,000	30,000	-	-	4,200	6,300
Ohjelmien korjaukset	-	-	-	0,365	0,100	0,100
Kaikki yhteensä	917,000	282,800	127,800	0,365	33,120	82,630

Momentit 30.10.40, 30.10.43, 30.20.43 ja 30.20.44 ovat myös osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014—2020, jonka toimeenpanoon tarkoitettun teknisen avun valtuus ja määräraha ovat tällä momentilla.

Takaisinperinnästä aiheutuvat erät merkitään momentille 12.30.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	27 510
Yhteensä	27 510
2016 talousarvio	82 630 000
2015 I lisätalousarvio	-22 000 000
2015 talousarvio	55 120 000
2014 tilinpäätös	365 494

20. Maa- ja elintarviketalous

Selvitysosa: Luvun 30.20 (Maa- ja elintarviketalous) selvitysosa on sisällytetty luvun 30.10 (Maaseudun kehittäminen) selvitysosaan.

(01.) *Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

2014 tilinpäätös

32 268 000

02. *Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 41 055 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) valtionavun maksamiseen eläinten hyvinvointikeskusverkoston menojen osalta enintään 75 000 euroa
- 3) maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen eläintautitutkimusten osalta enintään 576 000 euroa
- 4) hukkakaurain (185/2002) mukaisesti hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvia kustannuksia vastaavien korvausten maksamiseen
- 5) elintarvikeketjuun, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 tuella maksettaviin menoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena on Elintarviketurvallisuusviraston vastuulla olevien kasvinuojeluaineiden täydentävien ehtojen valvonnan valvonta- ja ohjaustehtävien keskittäminen Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon (Tukes). Elintarviketurvallisuusviraston (Evira) *tehtävänä* on elintarvikkeiden ja maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuuden ja laadun, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden valvonta ja tutkimus. Evira varmistaa elintarvikkeiden ja alkutuotannon tuotteiden sekä niiden tuotantoketjun turvallisuutta ja laatua.

Evira tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

- johtaa, kehittää ja valvoo elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kasvinterveyden viranomaisten vastuulla olevaa riskinhallintaa alue- ja paikallistasoilla ja suorittaa valvontaa omalla toimialallaan
- rakentaa elintarviketurvallisuutta varmistavia järjestelmiä yhdessä tuottajien ja elintarviketeollisuuden ja elintarvikekaupan kanssa
- tekee eläintauteihin ja kasvintuhoojiin sekä elintarviketurvallisuuteen liittyvää diagnostiikkaa ja analytiikkaa tautien osoittamiseksi ja vastustamiseksi sekä elintarviketurvallisuuden lisäämiseksi
- toimii oman alansa vertailulaboratoriona
- suorittaa tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointeja sekä tekee seurantatutkimuksia

— vastaa riskiviestinnästä viranomaisten ja kuluttajien sekä elintarvikealan toimijoiden välillä.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen Eviralle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

— ohjataan valvontaa riskiperusteisemmaksi ja yhtenäisemmäksi. Edistetään viranomaistoiminnan avoimuutta, toimijoiden vastuullisuutta sekä tehokasta ja vaikuttavaa viranomaisvalvontaa

— jatketaan zoonoosistrategian ja elintarviketurvallisuusselonteon toimeenpanoa

— vaikutetaan aktiivisesti elintarvikeketjun tuotteiden viennin toimintaedellytysten varmistamiseen ja uusien viennin kohdemaiden avautumiseen

— kohdennetaan tutkimustoimintaa ja riskinarviointia palvelemaan lainsäädäntötyötä, valvontaa ja elinkeinon tarpeita

— kehitetään palveluita ja tietojärjestelmiä asiakaslähtöisesti. Jatketaan toimijoiden sähköistä asiointia ja valvontaviranomaisten toiminnan tehokkuutta parantavien tietovarantojen ja -järjestelmien kehittämistä.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Eviralle vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Elintarviketurvallisuusviraston päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötövuodet

	2014 toteutuma			2015 arvio			2016 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Elintarviketurvallisuus	26 294	12 523	314	25 945	11 813	306	23 186	12 387	297
— tieteellinen tutkimus	1 094	369	16	1 079	348	16	643	208	11
— riskiarviointi	1 081	246	14	1 067	231	14	1 143	182	15
— laboratoriopalvelut	4 772	190	56	4 709	179	55	4 441	262	55
— valvonnan ohjaus	6 908	72	78	6 816	68	76	5 469	109	65
— valvonnan toimeenpano	12 439	11 646	150	12 274	10 987	145	11 490	11 626	151
Eläinten terveys ja hyvinvointi	22 214	3 986	220	21 918	3 761	214	23 653	3 995	216
— tieteellinen tutkimus	804	198	12	793	187	12	625	118	10
— riskiarviointi	424	37	5	418	35	5	410	61	6
— laboratoriopalvelut	10 625	851	123	10 484	803	119	10 586	742	131
— valvonnan ohjaus	7 272	67	72	7 175	63	70	8 329	41	59
— valvonnan toimeenpano	3 089	2 833	8	3 048	2 673	8	3 703	3 033	10
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys	15 995	6 694	181	15 783	6 315	176	15 578	5 893	176
— tieteellinen tutkimus	17	-	-	17	-	-	21	1	-
— riskiarviointi	329	25	6	325	24	6	141	4	2
— laboratoriopalvelut	5 807	875	71	5 730	825	68	5 349	846	68
— valvonnan ohjaus	4 521	46	56	4 461	43	54	4 670	62	57
— valvonnan toimeenpano	5 321	5 748	48	5 250	5 423	47	5 397	4 980	49
Yhteensä¹⁾	64 503	23 203	715	63 646	21 889	696	62 417	22 275	689

¹⁾ Momentin 30.20.02 henkilötövuosikiintiöt: 750 htv TA 2014, 742 htv TA 2015 ja arvio henkilöstön määrästä 689 htv TAE 2016.

Viraston tunnusluvut

	2014 toteutuma	2015 talousarvio	2016 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
— Taloudellisuusindeksi	101	-	-
— Tuottavuusindeksi	100	101	101

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	64 812	64 245	63 222
Bruttotulot	23 203	22 488	22 167
Nettomenot	41 609	41 757	41 055
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 357		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 269		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	19 073	18 839	18 683
— muut tuotot	20	-	-
Tuotot yhteensä	19 093	18 839	18 683
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	14 952	14 639	14 518
— osuus yhteiskustannuksista	3 956	4 200	4 165
Kustannukset yhteensä	18 908	18 839	18 683
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	185	-	-
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100

Muut suoritteet

Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	2 803	2 649	2 519
— muut tuotot	7	-	-
Tuotot yhteensä	2 810	2 649	2 519
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 838	1 929	2 236

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
— osuus yhteiskustannuksista	669	720	859
Kustannukset yhteensä	2 507	2 649	3 095
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	303	-	-576
Kustannusvastaavuus, %	112	100	82
Hintatuki	-	-	576
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	-	-	-

Vastustettavien sekä uusien uhkaavien eläintautien havaitsemiseksi ja kotoperäisten eläintautien esiintyvyyden seuraamiseksi tarvitaan näytteitä sairaista eläimistä. Eläintautitutkimuksissa seurannan kannalta riittävän näytemäärän saaminen edellyttää eläinten omistajien tai eläinlääkärien oma-aloitteellisesti lähettämiä näytteitä. Tutkimuskustannusten periminen täysimääräisinä näytteen lähettäjältä vähentäisi näytteiden määrää merkittävästi, minkä vuoksi hintatuen käyttö on perusteltua. Hintatuen määrä on enintään 576 000 euroa.

Elintarvikeketjuun, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin, kasvien terveyteen ja kasvien lisäysaineistoon liittyvien menojen hallinnointia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 652/2014 tuella maksettavat menot on huomioitu tuloina momentilla 12.30.04.

Määrärahasta käytetään 1 480 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Tuottavuussäästöjen tilapäiseen käyttöön tarkoitettua määrärahaa käytetään eläinlääkintähallinnon tietojärjestelmän toteuttamiseen, nautarekisterin uudistamiseen, eläintenpitäjärekisterin sähköistämiseen sekä eläinlääkkeiden e-reseptin valmisteluun.

Kasvinsuojeluaineiden täydentävien ehtojen valvonnan valvonta- ja ohjaustehtäviä siirretään vuoden 2016 alusta Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon (Tukes). Tehtävän siirron yhteydessä Eviran toimintamenoista siirretään 35 000 euroa momentille 32.40.05 (Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot).

Määrärahasta maksetaan jatkossa hukkakauralain (185/2002) mukaiset hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvien kustannusten korvaukset, joita varten on vuonna 2015 osoitettu määrärahaa momentilla 30.20.42 (Eräät korvaukset).

(Viraston henkilötyövuosien määrä on vuonna 2016 yhteensä 736 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 203 htv)

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hukkakauran torjuntasuunnitelmat (siirto momentilta 30.20.42)	30
Kasvinsuojeluaineiden täydentävät ehdot (siirto momentille 32.40.05) (-0,5 htv)	-35
Muu muutos	1
Tuottavuussäästöjen kertaluonteisen käytön poisto	-1 550
Tuottavuussäästön tilapäinen käyttö	1 950
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-639
Palkkaliukumasäästö	-273
Palkkausten tarkistukset	101
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline (siirto momentille 29.40.54)	-76

Toimintamenojen tuottavuussäästö	-200
Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirto momentille 23.01.22)	-14
Vuokramenojen indeksikorotus	42
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-39
Yhteensä	-702

2016 talousarvio	41 055 000
2015 talousarvio	41 757 000
2014 tilinpäätös	41 521 000

03. Maaseutuviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 497 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen korvausten maksamiseen Ahvenanmaan maakunnan kunnille

2) vähävaraisimmille suunnattuun eurooppalaiseen apuun liittyvien siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Maaseutuviraston (Mavi) tehtävänä on EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisten toimenpiteiden, unionin osaksi rahoittamien maaseudun kehittämistoimien ja näitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden hallinto- ja toimeenpanotehtävät.

Mavi tukee pääluokkaperusteluissa esitettyjen maa- ja metsätalousministeriön *toimialan vaikuttavuustavoitteiden* saavuttamista seuraavasti:

— tuomalla toimeenpanon näkökulman tukijärjestelmien ja säädösten valmisteluun ja vaikuttamalla hallinnollisen taakan vähentämiseen

— vastaamalla tukijärjestelmien toimeenpanosta ja maksatuksesta sekä niiden edellyttämistä tietojärjestelmistä

— ohjaamalla, kouluttamalla ja neuvomalla ELY-keskuksia ja kuntien yhteistoiminta-alueita

— toimeenpanemalla Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman (maaseutuohjelman) omalta osaltaan sekä ohjaamalla kuntien yhteistoiminta-alueita ja ELY-keskusten toimintaa.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen Maville seuraavat alustavat tulostavoitteet:

— EU:n yhteisen maatalouspolitiikan, ohjelmakauden 2014—2020 sekä niitä täydentävien kansallisten toimenpiteiden toimeenpanossa ja kehittämisessä edistetään järjestelmien yksinkertaistamista ja tehostamista koko hallinnon alan yhteistyönä

— Mavin toiminta tukee Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmalle 2014—2020 asetettujen strategisten, määrällisten ja viestinnällisten tavoitteiden saavuttamista

— toteutetaan ohjelmakauden 2007—2013 sulkemisen toimenpiteitä aikataulusuunnitelman mukaisesti

— sähköistetään edelleen hallinnon prosesseja ja palveluja asiakaslähtöisesti

— kehitetään Mavin ja Maanmittauslaitoksen välistä yhteistyötä tietohallinnossa ja paikkatietosektorilla.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Maville vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todetut tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet.

Maaseutuviraston päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötövuodet (sisältää myös muut kuin momentti 30.20.03)

	2014 toteutuma			2015 arvio ¹⁾			2016 arvio ¹⁾		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Tukijärjestelmien suunnittelu ja hallinnointi	6 112	217	70	5 890	390	74	5 660	355	68
Hakemusten käsittely	697	5	9	927	90	9	887	85	9
Tukimaksujen käsittely	1 544	117	14	1 540	190	17	1 317	169	15
Tukien valvonta ja tarkastukset	3 097	182	33	3 223	202	36	2 720	191	29
Tukien takaisinperintä ja saatavien seuranta	697	5	8	635	10	9	605	10	8
Yhteistyö ja kehittäminen	3 732	1 986	28	4 216	2 496	26	3 411	1 921	24
Sisäinen tarkastus ja valvonta	363	11	4	354	9	5	347	10	5
Tietotekniikka ja -hallinto	17 366	746	48	18 648	1 050	48	18 191	950	47
Yhteensä²⁾	33 608	3 269	214	35 433	4 437	224	33 138	3 691	205

¹⁾ Kustannukset ja tuotot sisältävät vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta rahoitettavan toimenpideohjelman teknisen avun osuuden, mutta ei varsinaiseen ruuan hankintaan, jakeluun ja varastointiin liittyviä kustannuksia ja tuottoja. Vuoden 2016 tiedot eivät sisällä todentamisviranomaisen tehtävää, joka rahoitetaan momentilta 30.01.01.

²⁾ Momentin 30.20.03 henkilötövuosikiintiöt: 206 htv (198+8 todentamisviranomaisen tehtäviin) TA 2014, 204 htv (196+8 todentamisviranomaisen tehtäviin) TA 2015 ja arvio henkilöstön määrästä 185 htv TAE 2016.

Viraston tunnusluvut

	2014 toteutuma	2015 tavoite	2016 tavoite
Vaikuttavuus			
Sähköinen tukihakuprosentti pinta-alaperusteisissa tuissa	60	-	75
Sähköinen tukihakuprosentti yritys-, hanke- ja rakennetuissa	-	-	60
Yritys-, hanke- ja rakennetukien sidontaprosentti	-	-	30
Yritys-, hanke- ja rakennetukien maksuprosentti sidonnoista	-	-	10
Toiminnallinen tehokkuus¹⁾			
Taloudellisuusindeksi (2011=100)	-	100	100
Tuottavuusindeksi (2011=100)	-	110	110
Tuotokset ja laadunhallinta			
Käyttäjätuen asiakastytyväisyys (asteikko 4—10)	7,9		8,1
Valvonnan asiakastytyväisyys (asteikko 4—10)	8,3		8,4

¹⁾ Talousarviossa 2014 ei asetettu tavoitetta vuodelle 2014.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	30 356	31 272	31 488
Bruttotulot	3 268	5 965	7 991
Nettomenot	27 088	25 307	23 497
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 751		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 684		

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon sekä menoissa että tuloissa 3 059 000 euroa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman teknisen avun määränä.

Määrärahasta käytetään 3 600 000 euroa Maanmittauslaitokselta hankittaviin IT-palveluihin.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Ahvenanmaan maakunnan kunnille suoritettavat korvaukset maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (192/2013) tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta. Korvaus määräytyy tukihakemusten lukumäärän perusteella ja sen suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Mavi toimii työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston (vähävaraisten rahasto) hallintoviranomaisena. Rahastosta rahoitettavan vähävaraisten avun toimenpideohjelman toimeenpanoon henkilötöiden osalta käytetään vähävaraisten rahaston teknistä apua ja varsinaiseen ruuan hankintaan, jakeluun ja varastointiin itse ohjelman rahoitusta.

Tuottavuussäästöjen tilapäiseen käyttöön tarkoitettua määrärahaa on tarkoitus käyttää menoihin, jotka aiheutuvat tukisovelluksen uudistamisesta.

(Mavin henkilötöiden vuosien määrä on vuonna 2016 yhteensä 185 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 1 htv.)

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuottavuussäästöjen kertaluonteisen käytön poisto (-11 htv)	-1 600
Tuottavuussäästöjen tilapäinen käyttö (2 htv)	595
Viljelijätukien hallinnointijärjestelmän uudistaminen (kertaluonteisen lisäyksen poisto)	-600
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-24
Palkkaliukumasaastö	-81
Palkkausten tarkistukset	29
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-115
Vuokramenojen indeksikorotus	9
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-23
Yhteensä	-1 810
2016 talousarvio	23 497 000
2015 talousarvio	25 307 000
2014 tilinpäätös	27 021 000

20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 6 028 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eläinlääkintähuoltolain (765/2009) nojalla kunnille maksettavista korvauksista aiheutuviin menoihin
- 2) eläintautilain (441/2013) nojalla eläintautien vastustamisesta, eläinsuojelulain (247/1996) nojalla eläinsuojelusta, sekä näihin liittyvistä korvauksista, koulutuksista ja selvityksistä aiheutuvien ja muiden eläinlääkintähuollon toteuttamisen kannalta välttämättömien menojen maksamiseen
- 3) kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) mukaisten korvausten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös edellisiin vuosiin kohdistuviin menoihin ja korvauksiin sekä siirtomenoihin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Eläinlääkintähuoltolain 23 §:n nojalla kunnille maksetaan korvauksia kunnaneläinlääkärien eläintautilain (441/2013), eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015), eläinsuojelulain (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) sekä maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) perusteella suorittamista tehtävistä.

Toimijoiden maksut eläintautilain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain nojalla tehdyistä maksullisista kunnaneläinlääkärien suoritteista tuloutuvat momentille 12.30.99.

Kasvintuhoojien hävittämiskustannuksista voidaan maksaa korvauksia, jos kasvintuotannolle aiheutuneet vahingot ovat poikkeuksellisen suuret ja korvaaminen on toimijan elinkeinon jatkamisen kannalta tarpeellista. Korvauksia kasvintuhoojan hävittämiskustannuksista voidaan maksaa myös metsässä kasvavien puiden osalta.

Määrärahasta on valtion osuutta 5 818 000 euroa ja EU-osuutta 210 000 euroa. Euroopan unionin rahoitusosuus eläintautien torjuntaohjelmista tuloutuu momentille 12.30.04.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kunnille maksettavat korvaukset	4 400 000
Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot	690 000
Kasvintuhoojien torjunta	938 000
Yhteensä	6 028 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos (vastaava lisäys momentilla 30.20.40)	-750
Tasomuutos	500
Yhteensä	-250

2016 talousarvio	6 028 000
2015 talousarvio	6 278 000
2014 tilinpäätös	5 795 424

40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 321 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) mukaiseen kansalliseen tukeen (Etelä-Suomen kansallinen tuki, pohjoinen tuki, muu maa- ja puutarhatalouden tuki)

2) vuonna 2015 ja sitä aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2016 tehdyistä tukipäätöksistä saa aiheutua vuoden 2017 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia pohjoisen tuen menoja enintään 30 000 000 euroa.

Selvitysosa: Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen tavoitteena on täydentää EU:n tukijärjestelmiä (EU-tuotot, luonnonhaittakorvaukset, ympäristökorvaus ja eläinten hyvinvointikorvaukset) sekä osaltaan turvata maa- ja puutarhatalouden toimintaedellytyksiä ja tuotannon kannattavuutta sekä maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä.

Etelä-Suomen kansallista tukea maksetaan tukialueiden A ja B sika- ja siipikarjataloudelle sekä puutarhataloudelle komission vuonna 2013 hyväksymän tukiohjelman perusteella.

Pohjoista tukea maksetaan Keski- ja Pohjois-Suomessa (C-tukialueella) kotieläintaloudelle, puutarhataloudelle, kasvinviljelylle ja eräille muille kohteille komission vuonna 2009 hyväksymän pitkäaikaisen pohjoisen tuen tukijärjestelmän perusteella. Komission hyväksymä pohjoisen tuen enimmäismäärä on 382 000 000 euroa.

Lisäksi määrärahasta maksetaan eräitä muita kansallisia tukia.

Määrärahan kohdentamisperusteeksi esitetään maksuperuste.

Maa- ja puutarhatalouden kansallisen tuen arvioitu jakautuminen eri kohteisiin vuosina 2014—2016 sekä arvio menojen siirtymisestä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavaksi (milj. euroa)

	2014 toteutuma	2015 arvio	2016 arvio
Tuki yhteensä ao. vuoden tuotannolle	502,1	325,9	321,7
Etelä-Suomen kansallinen tuki	62,5	29,1	27,2
Pohjoinen tuki	314,7	290,2	287,9
Luonnonhaittakorvauksen kansallinen lisäosa	118,6	-	-
Muu kansallinen tuki	6,3	6,6	6,6
Edellisiin vuosiin kohdistuvia tukimenoja maksetaan ao. vuoden määrärahasta	-	-	-
Valtuus budjetissa	30,0	30,0	30,0

Valtuuksien käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (milj. euroa)

	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Vuoden 2016 sitoumukset	-	30,0	-	-	-	30,0
Menot yhteensä	-	30,0	-	-	-	30,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallituksen menosäästö päätös 3.4.2014	-5 000
Hallituksen menosäästö päätös 4.4.2012	3 000
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-2 500
Tasomuutos (vastaava vähennys momentilla 30.20.20)	750
Tasomuutos (vastaava vähennys momentilla 30.20.62)	50
Yhteensä	-3 700

2016 talousarvio	321 700 000
2015 I lisätalousarvio	-650 000
2015 talousarvio	325 400 000
2014 tilinpäätös	498 800 000

41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 597 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1307/2013 mukaisten tukien maksamiseen
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1308/2013 mukaisten maataloustuotteiden vientituen, yksityisen varastoinnin tuen ja eräiden muiden maataloustuotteiden markkinoita ohjaavien toimenpiteiden sekä suoraan tuotteisiin kohdennettujen menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös aikaisempina vuosina myönnettyjen tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena kohdan 1) mukaisten EU-tulotukien osalta ja maksatuspäätösperusteisena kohdan 2) mukaisten EU-markkinatukien osalta.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuonna 2015 uudistuneen yhteisen maatalouspolitiikan perusteella maksettavat EU-tulotuet ja EU-markkinatuet, jotka rahoitetaan kokonaan EU:n varoista. EU-tulotukien maksuaikataulujen muutosten vuoksi määrärahan tarve on tilapäisesti edellistä vuotta suurempi.

EU-tulotuet turvaavat omalta osaltaan maataloustuotannon kannattavuutta ja muiden EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteutumista. Tukien ehtona on muun muassa ympäristöön sekä eläinten ja kasvien terveyteen liittyvien vaatimusten eli ns. täydentävien ehtojen noudattaminen. Viherryttämistuen osuus on 30 % EU-tulotuesta ja nuorten viljelijöiden tuki enintään 2 % EU-tulotuesta.

Pääosa EU-tulotuista maksetaan tuotannosta irrotettuna perustukena. Lisäksi maksetaan tuotantosidonnaisia tukia 19,6 % EU-tulotuen määrästä (20 % vuonna 2015). Osa tuotantosidonnaisesta tuesta on aiemmin maksettu Etelä-Suomen kansallisena tukena.

EU-markkinatukia (vienti- ja sisämarkkinatukia) arvioidaan maksettavan 6 000 000 euroa.

Määrärahan kohdentamisperusteeksi esitetään maksuperustetta EU-tulotukien (päätososan kohta 1) ja maksatuspää-
tösperustetta EU-markkinatukien (päätososan kohta 2) osalta.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

EU-tulotuki ja EU-markkinatuet vuonna 2016 käyttökohteittain (euroa)

EU-tulotuki yhteensä	591 000 000
— Perustuki	303 000 000
— Viherryttämistuki	172 500 000
— Nuorten viljelijöiden tuki	11 500 000
— Tuotantosidonnaiset tuet	104 000 000
EU-markkinatuet yhteensä	6 000 000
— Vientituki	1 000 000
— Sisämarkkinatuet	5 000 000
Yhteensä	597 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	66 000
Yhteensä	66 000

2016 talousarvio	597 000 000
2015 I lisätalousarvio	-19 000 000
2015 talousarvio	531 000 000
2014 tilinpäätös	517 230 517

(42.) Eräät korvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi siemenkauppalaan muuttamisesta ja laiksi kasvinjalostustoiminnan edistämisestä annettun lain kumoamisesta. Momentilla olleet määrärahat 30 000 euroa hukkakauralain (185/2002) mukaisesti korvattiin hukkakauran torjuntasuunnitelmista aiheutuneisiin kuluihin siirretään Elintarviketurvallisuusviraston toimintamenoihin (mom. 30.20.02).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hukkakauran torjuntasuunnitelmat (siirto momentille 30.20.02)	-30
Tasomuutos	-200
Yhteensä	-230

2015 talousarvio	230 000
2014 tilinpäätös	3 722 400

43. Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 300 043 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien ympäristökorvausten, luonnonmukaisen tuotannon, neuvonnan ja ei-tuotannollisten investointien Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen
- 2) EU:n komission vuosille 1995—1999 hyväksymän maatalouden ympäristöohjelman, vuosille 2000—2006 hyväksymän horisontaalisen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien ja vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuodelle 2014 yhdellä vuodella jatkettavien Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten maatalouden ympäristötukien, eläinten hyvinvointia edistävien tukien ja ei-tuotannollisten investointitukien maksamiseen
- 3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2016 saa tehdä EU:n ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvia ympäristökorvauksien sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia siten, että niistä saa aiheutua vuoden 2017 ja sitä seuraavien vuosien määrärahasta maksettavia menoja enintään 20 000 000 euroa. Mikäli ohjelmakauteen 2014—2020 kohdistuvaa vuoden 2015 kohtien 1 ja 2 mukaista valtuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä ympäristökorvauksien sitoumuksia ja sopimuksia sekä luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksia vuonna 2016.

Selvitysosa: Määrärahatarpeeksi arvioidaan yhteensä 343 043 000 euroa. Kun siitä arvioidaan katettavan 43 000 000 euroa edelliseltä vuodelta siirtyvällä määrärahalla, vuoden 2016 määrärahatarve on 300 043 000 euroa.

Ympäristökorvaukset, luonnonmukaisen tuotannon tuki ja ei-tuotannollisten investointien tuet sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Tukien tavoitteena on maatalous- ja puutarhatuotannon harjoittaminen kestävästi siten, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, luonnon monimuotoisuus ja maatalouden kulttuurimaisemien säilyminen turvataan ja tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä. Neuvonnan tavoitteena on vastata viljelijöiden kokemaan neuvontatarpeeseen unionin yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi ja maaseudun kehittämisohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Neuvonnan avulla voidaan kasvattaa viljelijän osaamista maatalon hoitamisessa niin ympäristökysymyksissä kuin eläinten hyvinvointi- ja terveysasioissa, vähentää maatalojen ilmastovaikutuksia, lisätä energiatehokkuutta sekä ehkäistä ilmastomuutoksen aiheuttamia riskejä.

Ympäristökorvaukset koostuvat ympäristösitoumuksesta, ympäristösopimuksista sekä geenipankkisäilytyksestä. Ympäristökorvauksen toimia kohdennetaan alueellisesti sekä tila- ja lohkokohtaisesti. Kaikille sitoutuneille pakollinen tilakohtainen toimenpide tähtää ravinteiden tasapainoiseen käyttöön ja suunnitelmalliseen viljelyyn. Lohkokohtaisilla toimenpiteillä toteutetaan kohdennetusti vesiensuojelua ja maan rakennetta edistäviä, kasvihuonekaasupäästöjä vähentäviä ja/tai peltoluonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä. Osassa vesiensuojelullisia toimenpiteitä toteutetaan eri tavalla ns. kohdentamisalueella (Suomenlahteen, Saaristomereen, Selkämereen ja Perämereen laskevien jokivesistöjen valuma-alueet). Ympäristökorvauksia ja ei-tuotannollista investointitukea voidaan myöntää myös yhdistyksille kosteikkojen ja perinnebiotooppien alkuraivaukseen ja hoitoon sekä luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistämiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon myös vuosina 1995—1999 ja 2000—2006 tehdyt ympäristötuen erityistukisopimukset. Ympäristötukijärjestelmän piirissä oli ohjelmakauden 2007—2013 lopussa 94 % käytettävissä olevasta maatalousmaasta ja 90 % kaikista maataloustukia saaneista viljelijöistä.

Vuonna 2016 määrärahaa arvioidaan tarvittavan yhteensä 300 043 000 euroa, mistä EU:n rahoitusosuutta on 126 018 000 euroa ja kansallista osuutta 174 025 000 euroa. EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %.

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan arvioitu käyttö momentilla 30.20.43 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys			Määräraha		
	EU	valtio	Julkinen yhteensä	maksettu 2014	budjetoitu 2015	esitys 2016
Ympäristökorvaukset	666,259	920,072	1 586,331	245,698	278,318	240,027
Luonnonmukainen tuotanto	136,920	189,080	326,000	33,462	48,683	48,683
Neuvonta	14,280	19,720	34,000	-	10,333	10,333
Ei-tuotannolliset investoinnit	2,520	3,480	6,000	-	1,000	1,000
Yhteensä	819,979	1 132,352	1 952,331	279,160	338,334	300,043

EU:n ohjelmakausien 1995—1999, 2000—2006, 2007—2013 ja 2014—2020 ohjelmien tältä momentilta tehdyistä sitoumuksista aiheutuvien maksujen maksaminen kokonaan kansallisista varoista on mahdollista, jos tuensaajalla on lakiin perustuva oikeus tukeen.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Ympäristökorvausten ja luonnonmukaisen tuotannon valtuudesta aiheutuvat menot, valtion ja EU:n osuudet yhteensä (milj. euroa)

	2016	2017	2018	2019	2020—	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien	Valtuus vuodesta 2017 lähtien
Vuosia 2014—2020 koskevat toimenpiteet, josta	285,910	288,710	288,710	288,710	5,000	1 157,040	
vuonna 2016 tehtävät sitoumukset ja sopimukset	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	25,000	20,000
ennen vuotta 2016 tehdyt sitoumukset ja sopimukset	280,910	283,710	283,710	283,710	-	1 132,040	
— ympäristökorvaukset	237,227	240,027	240,027	240,027	-	957,308	
— luonnonmukainen tuotanto	43,683	43,683	43,683	43,683	-	174,732	
Vuosia 2000—2006 koskevat toimenpiteet	2,200	0,500	-	-	-	2,700	
Vuosia 1995—1999 koskevat toimenpiteet	0,600	0,500	0,400	0,300	-	1,800	
Menot yhteensä	288,710	289,710	289,110	289,010	5,000	1 161,540	20,000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-38 291
Yhteensä	-38 291

2016 talousarvio	300 043 000
2015 II lisätalousarvio	—
2015 talousarvio	338 334 000
2014 tilinpäätös	310 236 360

44. Luonnonhaittakorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 546 888 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien luonnonhaittakorvausten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden sekä ohjelmaan sisältyvän kokonaan kansallisesti rahoitettavan luonnonhaittakorvauksen maksamiseen

2) EU:n komission vuosille 2007—2013 hyväksymän ja vuonna 2014 yhdellä vuodella jatkuneen Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman mukaisten luonnonhaittakorvausten maksamiseen

3) EU:n aikaisempien ohjelmakausien ja ohjelmakauden 2014—2020 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) sekä aikaisempien ohjelmakausien vastaavien säädösten mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Luonnonhaittakorvaukset sisältyvät Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020. Luonnonhaittakorvauksilla korvataan maatalousyrittäjille pysyvien epäsuotuisten luonnonolojen maataloustuotannolle aiheuttamaa luonnonhaittaa. Luonnonhaittakorvausten tavoitteena on turvata maatalouden toimintaedellytykset ja jatkuvuus sekä säilyttää maatalousmaa maatalouskäytössä. Toimenpide vaikuttaa tilalukumäärän hallittuun kehittymiseen sekä taloudellisesti elinvoimaisten maatalayksiköiden säilyttämiseen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämiseen ja maaseutualueiden taloudellisen kehityksen edistämiseen. Luonnonhaittakorvausten saamiseen ei ole ikärajaa ja korvauksen hehtaarikohtainen määrä vähenee maatilan koon ylittäessä tietyt raja-arvot. Luonnonhaittakorvauksia maksetaan myös pysyville nurmille. Korvausta maksetaan korotettuna tiloille, jotka ylittävät asetetun eläintiheysrajan. Luonnonhaittakorvaukset ovat yksivuotisia.

EU:n rahoitusosuus ohjelmakaudella 2014—2020 on 42 %. Lisäksi määrärahasta maksetaan kokonaan valtion rahoittamia luonnonhaittakorvauksia.

Luonnonhaittakorvausjärjestelmän vuoden 2016 määrärahojen arvioitu jakautuminen (euroa)

Yhteensä, josta	546 888 000
— EU-osuus	97 113 000
— valtion osuus	134 108 000
— kokonaan kansallisesti rahoitettava luonnonhaittakorvaus	315 667 000

Ohjelmakauden rahoituskehys ja määrärahan käyttö momentilla 30.20.44 (milj. euroa)

Toimenpide	Ohjelmakauden 2014—2020 rahoituskehys				Määräraha		
	EU	valtio	kokonaan kansallinen	Julkinen yhteensä	maksettu 2014	budjetoitu 2015	esitys 2016
Luonnonhaittakorvaukset	760,200	1 049,800	1 924,000	3 734,000	420,472	551,888	546,888

EU:n ohjelmakausien 1995—1999, 2000—2006, 2007—2013 ja 2014—2020 ohjelmien tältä momentilta tehtyjen sitoumusten maksaminen on mahdollista kokonaan kansallisista varoista, jos tuensaajalla on lakiin perustuva oikeus tukeen.

Ahvenanmaan maakunnan luonnonhaittakorvauksia ei makseta valtion talousarvioon varatuista varoista.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.02.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Maaseutuohjelman kansallinen rahoitus (HO 2015)	-5 000
Yhteensä	-5 000

2016 talousarvio	546 888 000
2015 talousarvio	551 888 000
2014 tilinpäätös	422 673 000

46. EU:n osarahoittama ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 405 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) neuvoston asetusten (EY 3/2008) ja (EY 1144/2014) mukaiseen maataloustuotteiden tiedotukseen ja menekinedistämiseen
- 2) neuvoston asetuksen (EY 1308/2013) mukaisesti hunajan tuotannon ja markkinoinnin kehittämiseksi laaditusta ohjelmasta aiheutuviin menoihin
- 3) neuvoston asetuksen (EY 1308/2013) mukaisesti hedelmä- ja vihannestuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Momentilta rahoitetaan EU:n maataloustuotteiden tiedotus- ja menekinedistämishojelmien menoja. Niitä koskeva neuvoston asetus on uudistettu. Uutta asetusta (EY 1144/2014) sovelletaan 1.12.2015 alkaen. Uuden asetuksen perusteella rahoitettavat toimet rahoitetaan kokonaan EU:n maataloustukirahastosta. Pääosan vuoden 2016 menoista arvioidaan kuitenkin aiheutuvan aiemman osarahoitteisen tukijärjestelmän perusteella.

Asetuksessa (EY 1308/2013) tarkoitettuun mehiläistuotannon kehittämiseen ja hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistämiseen arvioidun määrärahan EU:n rahoitusosuus on 50 %.

Tuottajien muodostamille markkinointiyhteenliittymille eli tuottajaorganisaatioille maksetaan tukea toimintaohjelman toteuttamiseen. Tuottajaorganisaatioille maksettavat tuet rahoitetaan kokonaisuudessaan EU:n maataloustukirahastosta.

Momentin menoihin liittyvät tulot on merkitty momentille 12.30.01.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Yhteensä,	mistä EU:n osuus
Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella (EY 3/2008) ja (EY 1144/2014)	1 000 000	600 000
Hunajan tuotannon ja markkinoinnin edistäminen (EY 1308/2013)	205 000	103 000
Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat (EY 1308/2013)	2 200 000	2 200 000
Yhteensä	3 405 000	2 903 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HO-säästön lisäyksen poisto (vastaava määrärahan vähennys momentilla 30.10.50)	1 000
HO-säästön lisäys (vastaava määrärahan lisäys momentilla 30.10.50)	-1 100
Tarvearvion muutos	-100
Yhteensä	-200

2016 talousarvio	3 405 000
2015 talousarvio	3 605 000
2014 tilinpäätös	6 605 000

47. Kansallinen ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 169 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ruokaketjun toiminnan edistämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (VNA 680/2014) mukaisesti ruokaketjun kehittämis-, tiedottamis- ja menekinedistämistoimien toteuttamiseen liittyvien hankkeiden avustuksiin sekä muihin erityisavustuksiin, jotka toteuttavat ruokapoliittisen selonteon ja elintarviketurvallisuusselonteon tavoitteita

2) enintään 15 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää avustusta myös julkisyhteisöille.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan luomualan ja lähiruuan kehittämisohjelmien mukaisia toimenpiteitä sekä luomu- ja lähiruokasektoreille valtioneuvoston periaatepäätöksenä vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi määrärahalla tuetaan luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia toimia.

Määrärahaa käytetään myös ruokapoliittisen selonteon ja elintarviketurvallisuusselonteon tavoitteita tukevien toimenpiteiden rahoittamiseen.

Ruokaketjun kansallisesti rahoitettaviin kehittämistoimenpiteisiin tarkoitetuilla varoilla voidaan tukea myös laajoja valtakunnallisia hankkeita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/ Maa- ja metsätalous (HO 2015)	-2 000
HO-lisäyksen poisto (Vihreä talous)	-1 580
HO-säästön lisäyksen poisto (vastaava määrärahan vähennys momentilla 30.10.50)	1 740
HO-säästön lisäys (vastaava määrärahan lisäys momentilla 30.10.50)	-500
Yhteensä	-2 340

2016 talousarvio	1 169 000
2015 I lisätalousarvio	400 000
2015 talousarvio	3 509 000
2014 tilinpäätös	8 524 000

60. Siirto interventiorahastoon (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Maatalouden interventiorahastoon tarkoitetun siirron maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää niiden rahaston menojen maksamiseen, joita ei rahoiteta EU:n maataloustukirahastosta.

Selvitysosa: Budjettisiirrolla katetaan niitä Maatalouden interventiorahaston menoja, jotka jäävät valtion vastattavaksi. Valtion vastattavaksi arvioidaan jäävän lähinnä interventiovarastoinnista aiheutuvia menoja, joiden määrää ei voida tarkkaan arvioida. Valtion vastattaviksi menoiksi arvioidaan 350 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-50
Yhteensä	-50

2016 talousarvio	350 000
2015 talousarvio	400 000
2014 tilinpäätös	354 000

(61.) Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

2015 I lisätalousarvio	250 000
------------------------	---------

62. Eräät valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 519 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittämisestä aiheutuneiden valtionapujen maksamiseen (VNA 96/2010)
- 2) valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille myönnettäviin valtionapuihin (VNA 166/2005)
- 3) valtionapujen myöntämiseen Helsingin yliopistolle käytettäväksi eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun ja eläinten hyvinvointikeskusverkoston menoihin
- 4) valtionapujen myöntämiseen Tampereen yliopistolle käytettäväksi eläinkokeita korvaavien vaihtoehtoisten tutkimusmenetelmien kehittämiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tavoitteena on varmistaa, että tiloilla kuolleet tuotantoeläimet hävitetään sivutuoteasetuksen (EU:n asetus 1069/2009) vaatimusten mukaisesti.

Valtionapuja on tarkoitus myöntää eläinsuojelujärjestöille ja Helsingin yliopistolle eläinlääkäreiden erikoistumisharjoitteluun sekä eläinten hyvinvointikeskusverkostosta aiheutuviin menoihin.

Lisäksi valtionapua myönnetään Tampereen yliopistolle (FICAM, vaihtoehtomenetelmakeskus eläinkokeille) eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien edistämiseen ja siihen liittyvään tutkimukseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen	4 880 000
Valtionavut valtakunnallisille eläinsuojelujärjestöille	89 000
Valtionapu Helsingin yliopistolle	450 000
Valtionapu Tampereen yliopistolle, FICAM	100 000
Yhteensä	5 519 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos (vastaava lisäys momentilla 30.20.40)	-50
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-11
Yhteensä	-61

2016 talousarvio	5 519 000
2015 talousarvio	5 580 000
2014 tilinpäätös	5 523 703

40. Luonnonvaratalous

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomen monipuoliset luonnonvarat — tuottavat metsät, elinvoimaiset kala- ja riistakannat sekä puhtaat ja runsaat vesivarat tarjoavat hyvät kasvuedellytykset uusiutuvien luonnonvarojen kestäväan käyttöön perustuvalla kilpailukykyiselle liiketoiminnalle ja luonnon virkistyskäytölle.

Maailmanlaajuiset ja kansalliset muutokset taloudessa, väestössä ja sen elintason kasvussa, ilmastossa, ekosysteemeissä, teknologioissa, sosiaalisissa suhteissa ja arvoissa heijastuvat luonnonvarojen käyttöön: luonnonvarojen käyttö lisääntyy, monipuolistuu ja tehostuu. Teknologian kehitys mahdollistaa aikaisemmin käyttämättömien luonnonvarojen hyödyntämisen. Myös luonnon aineettomien hyödykkeiden kuten virkistyspalvelujen merkitys kasvaa.

Luonnonvarojen käytön erilaiset arvostukset sekä ristiriidat korostuvat luonnonvarojen erilaisten käyttötarkoitusten ja suojelun kesken. Uusiutuvien luonnonvarojen käytössä yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden ja arvostuksen lisääminen on tärkeää.

Uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan liiketoiminnan kilpailukyvyyn tulee parantua ja rakenteiden uudistua, jotta syntyy uusia investointeja, tuotantoa ja palveluja. Uudistumisen tueksi panostetaan uusia innovaatioita luovaan tutkimus- ja kehitystyöhön. Näin turvataan myös kotimaisen raaka-aineen kysyntä ja tarjonta sekä luonnonvaroihin perus-

tuvien elinkeinojen kannattavuus. Luonnonvara-alan uudet investointisuunnitelmat ovat positiivinen merkki uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan talouden kasvusta.

Maa- ja metsätalousministeriön toimialan luonnonvaratalouden tehtäviä ovat metsätalous, elinkeinokalatalous, vapaa-ajankalastus ja riistatalous sekä vesitalous ja yleiset luonnonvara-asiat. Pääosa näiden tehtävien hoitamiseen tarvittavista määrärahoista, noin 180 milj. euroa, on budjetoitu tähän lukuun. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa luonnonvaratalouden tehtävissä ja Suomen ympäristökeskuksessa vesitaloustehtävissä työskentelee vakinaista henkilöstöä noin 250 henkilötötyvuoden verran. Näistä aiheutuvat palkkaus- ja yleishallintomenot, yhteensä noin 17 milj. euroa, on otettu huomioon työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilla 32.01.02 sekä ympäristöministeriön momentilla 35.01.04. Luonnonvaratalouden tehtäviin kuuluu myös sisäministeriön hallinnonalalla Raja-vartiolaitoksen suorittama riista- ja kalatalouden valvonta.

Keskeisten toimenpiteiden tavoitteet

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti luonnonvaratalouden politiikkasektorille seuraavat pääluokkaperusteluissa esitettyjä yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat toimenpiteiden tavoitteet:

- Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö metsiin perustuville liiketoiminnoille
- Metsäala ja sen rakenteet uudistuvat ja monipuolistuvat
- Metsät ovat aktiivisessa, taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävässä ja monipuolisessa käytössä
- Kalakantojen elinvoimaisuus, monimuotoisuus sekä niiden käytön kestävyys turvataan tietoon perustuvalla kalastuksen säätelyllä ja valvonnalla sekä muilla kalavarojen tilaa parantavilla hoitotoimenpiteillä
- Kalatalouselinkeinot ja kalatalousyritykset uudistuvat, kasvavat ja niiden kilpailukyky paranee
- Vapaa-ajankalastukselle ja siihen liittyville hyvinvointipalveluille on hyvät edellytykset
- Rakennettujen vesistöjen käyttö ja hoito on monipuolista ja siinä otetaan huomioon tulva- ja kuivuusriskit, kalatalous, virkistyskäyttö, elinympäristöjen tila ja uusiutuvan energian tuotanto
- Veden laadun ja määrän seurannassa hyödynnetään tehokkaasti uutta tekniikkaa, innovatiivisia julkisia hankintoja ja kansalaishavaintoja
- Suomalaiseen vesiosaamiseen perustuva liiketoiminta, kansainvälinen yhteistyö ja vienti lisääntyvät
- Ilmastomuutokseen sekä sään ja vesiolojen ääri-ilmiöihin varaudutaan
- Riistatalous vahvistuu ja sen hyvinvointivaikutukset lisääntyvät
- Riistatieto on ajantasaista ja yhteiskäyttöistä ja sitä hyödynnetään tehokkaasti riistatalouden ohjauksessa
- Alueellinen ja paikallinen osallistaminen lisääntyy suurpetopolitiikan suunnittelussa ja valmistelussa
- Suurpetojen aiheuttamat vahingot vähenevät.

Tunnusluvut

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio	2016 tavoite
— Metsätalouden arvonlisäys, milj. euroa	2 861	2 900	2 930	nousee
— Yksitysmetsien puuntuotannon sijoitustuotto, % (ilman kantohintojen vuotuista muutosta)	3,8	3,8	3,9	nousee
— Runkopuun hakkuukertymä, milj. m ³	65,3	65,2	65,3	nousee
— Metso-toimenpiteet yksityismetsissä, ha	42 681	48 177	51 700	nousee
— Kaupallisen kalastuksen tuotannon arvo, milj. euroa	57,1	60,0	55,0	nousee
— Vesiviljelyn tuotannon arvo, milj. euroa	80,5	83,0	83,0	nousee

	2013 toteutuma	2014 arvio	2015 arvio	2016 tavoite
— Kalanjalostuksen ja kalakaupan liikevaihto, milj. euroa	809,0	850,0	900,0	nousee
— Vapaa-ajankalastuksen saaliin arvo, milj. euroa	50,8	51,0	51,0	nousee
— Vapaa-ajankalastajien kalastuspäivien lukumäärä, milj. kpl	16,0	16,0	16,0	ennallaan
— Asukkaiden määrä merkittäväillä tulvariskialueilla	4 857	4 945	5 000	laskee
— Vesihuoltolaitokset, joiden varmuusluokka paranee, kpl	10	6	6	4
— Riistasaaliin arvo, milj. euroa	64,8	65,0	65,0	nousee
— Metsästyspäivien lukumäärä, milj. kpl	5,0	5,5	5,5	nousee
— Suurpetojen aiheuttamat vahingot, milj. euroa	8,5	7,7	laskee	laskee

(01.) Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

2014 tilinpäätös 16 104 000

20. Kalakannan hoitovelvoitteet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesilain (587/2011) 3 luvun 14 ja 22 §:n sekä ympäristönsuojelulain (86/2000) 44 §:n nojalla annettujen sekä muiden vastaavien lupapäätösten lupaehtojen edellyttämien kalakannan hoitotoimenpiteiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen, silloin kun ne liittyvät suoraan kohdan 1) mukaisiin kalakannan hoitotoimenpiteisiin

4) siirtomenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään vesistön rakentamisen, säännöstelyn, perkausten, jäteveden päästöjen ym. luvanvaraisen toiminnan kalakannoille aiheuttamien vahinkojen kompensoimisen ja estämisen sekä kalataloudellisen tarkkailun menoihin. Vuonna 2016 kertyväksi arvioitut vesioikeudelliset kalatalousmaksut on merkitty tuloina momentille 12.30.40.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tulokertymän kasvu	100
Yhteensä	100

2016 talousarvio	3 000 000
2015 talousarvio	2 900 000
2014 tilinpäätös	2 500 000

21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 13 519 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vesivarojen käytön ja hoidon kulutus- ja sijoitusmenoihin, jotka liittyvät tulvariskien hallintaan, patoturvallisuuteen, vesistöjen säännöstelyyn, vesistön käytön ja hoidon, vesihuollon ja muun vesitalouden kehittämiseen, vaikutusten seurantaan sekä valtion velvoitteisiin lain, lupapäätösten ja sopimusten perusteella

2) Inarijärven säännöstelystä aiheutuviin toimenpiteisiin sekä valtioiden välisiin sopimuksiin perustuvaan rajavesistöyhteistyöhön.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 167 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen sekä vesialan kansallisten järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusosuuksien maksamiseen. Määrärahaa saa käyttää myös vesialan liiketoimintaa edistävien valtioiden välisten yhteistyösopimusten toteuttamiseen.

Momentille nettoutetaan yhteistyöosapuolten rahoitusosuudet hankkeista, selvityksistä tai muista toimenpiteistä, joiden toteuttaminen on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuulla sopimusten tai vesilainsäädännön mukaisen päätösten perusteella. Momentille nettoutetaan myös työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tulvariskien hallinta, patoturvallisuus ja vesistöjen säännöstely ja hydrologinen seuranta	2 700 000
Vesitalouden kehittäminen, rahoitusosuudet ja jäsenmaksut	2 380 000
Valtion vesistörakenteiden peruskorjaukset ja muut vesistötoimenpiteet	5 000 000
Valtion vesitalousluvista aiheutuvat velvoitteet	2 200 000
Valtiosopimuksiin perustuva rajavesistöyhteistyö	251 000
Useiden tilojen yhteisten vesitaloudellisten toimenpiteiden suunnittelu	84 000
Maa- ja metsätalouden kuormituksen ja sen vaikutusten seuranta	904 000
Vesihuollon tiedonhallinta	-
Yhteensä	13 519 000

Palkkauksiin käytettävää määrärahaa on tarkoitus käyttää 151 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonaloilla ja 16 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonaloilla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 30.40.22	200
Siirto momentilta 32.01.02	704
Vesihuollon tiedonhallintahanke (v. 2015 rahoitus, siirto momentille 28.70.20)	-150
Palkkausten tarkistukset	13
Yhteensä	767

2016 talousarvio	13 519 000
2015 I lisätalousarvio	—
2015 talousarvio	12 752 000
2014 tilinpäätös	15 754 460

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 880 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, ympäristön hoitoa, luonnon monimuotoisuutta, ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista edistäviin kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin ja viestintään sekä näihin liittyvien avustusten maksamiseen
- 2) uusiutuvien luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyvien tietojärjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen
- 3) eräiden Suomen tekemien kalastusta koskevien sopimusten valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 11 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä edistäviin kokeilu- ja kehittämishankkeisiin. Tavoitteena on luoda edellytyksiä metsä-, kala-, riista- ja vesivarojen kestävään käyttöön perustuvalle kilpailukykyiselle liiketoiminnalle.

Määrärahalla edistetään kansallisen biotalousstrategian toimeenpanoa sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Tietojärjestelmien kehittämisen painopisteitä ovat uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön liittyvien tietojärjestelmien ja -varantojen yhteiskäyttöisyyden parantaminen, paikkaan sidotun ja ajantasaisen tiedon hyödyntäminen sekä sähköisen asioinnin kehittäminen.

Luonnon monimuotoisuutta ja luonnonhoitoa edistävinä toimenpiteinä rahoitetaan selvityksiä sekä kokeilu- ja kehittämishankkeita, joiden aihepiirinä ovat muun muassa luonnon monimuotoisuuden turvaaminen mukaan luettuna haitallisista vieraslajeista aiheutuvien riskien torjuminen sekä geenivarojen suojelu ja kestävä käyttö, luontoarvoihin liittyvän elinkeinotoiminnan ja yrittäjyyden edistäminen sekä luonnon virkistyskäytön edistäminen. Lisäksi määrärahalta voidaan toteuttaa selvityksiä, joiden avulla pyritään parantamaan luonnonvarojen tilaa ja käyttöä sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Tenojoen kalastuslupamaksutuloista vuonna 2015 valtiolle kuuluvana osuutena on otettu huomioon tällä momentilla 135 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Luonnonvaratalouden kokeilu- ja kehittämishankkeet, biotalousstrategian toimeenpano	4 430 000
Tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito	300 000
Kalastusta koskevien sopimusten valvonta	150 000
Yhteensä	4 880 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto	-3 500
Siirto momentille 30.40.21	-200
Siirto momentille 30.40.53	-30
Tuottavuussäästöjen kertaluonteisen käytön poisto	-400
Yhteensä	-4 130

2016 talousarvio	4 880 000
2015 talousarvio	9 010 000
2014 tilinpäätös	2 539 743

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 636 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavista sekä tulva- tai kuivuusriskiä vähentävistä toimenpiteistä ja valtion työnä toteutettavista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) vesihuollon tukemisesta annetun lain (686/2004) mukaisiin vesihuoltotoimenpiteisiin myönnettävien avustusten ja valtion työnä toteutettavista hankkeista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) luottolaitosten varoista myönnettävistä eräistä korkotukilainoista annetun lain (1015/1977) mukaisten vesihuoltolaitteiden rakentamiseen ennen vuotta 2002 myönnettyjen lainojen korkohyvitysten maksamiseen
- 4) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 10 henkilötyövuotta vastaavan hankkeista aiheutuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien palkkausmenojen ja muiden kulutusmenojen sekä sijoitusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavina toimenpiteinä tukea myönnetään vesistötoimenpiteille tulvariskien hallintaan ja muiden erilaisten riskien ja haittojen vähentämiseen, vesistöjen monipuolisen käytön ja hoidon edistämiseen. Kalakantojen elinvoimaisuuden parantamiseksi määrärahaa käytetään kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa edistävien hankkeiden toteuttamiseen. Avustusten perusteet on määriteltä valtioneuvoston asetuksella vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta (xxx/2015).

Korkotukilainoista arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja vuoden 2016 jälkeen vuoteen 2019 asti noin 30 000 euroa.

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Kokonaiskustannusarvio	Valtion osuus	Myönnetty aikaisemmin	Myönnetään
Tulvasuojelu- ja kunnostushankkeet	8 600 000	4 200 000	1 550 000	689 000
Vesihuoltohankkeet	10 400 000	3 200 000	2 030 000	1 170 000
Maaseudun vesihuoltotoimenpiteet	-	-	-	3 000 000
Kalataloudelliset kunnostushankkeet	-	-	-	757 000
Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki	-	-	-	20 000
Yhteensä				5 636 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HO-säästö	-7 000
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-800
Siirto momentilta 30.40.77	757
Yhteensä	-7 043
2016 talousarvio	5 636 000
2015 I lisätalousarvio	—
2015 talousarvio	12 679 000
2014 tilinpäätös	13 639 000

40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 245 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Tenojoen kalastuslupatuloista vesialueen omistajille palautettavan osuuden maksamiseen
- 2) saimaannorpan suojeluun liittyvistä vesialueiden omistajille maksettavista sopimuspalkkioista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) lupaviranomaisten ja tuomioistuinten vesiasioista antamien päätösten ja lain tai valtioiden välisten sopimusten perusteella valtion maksettavaksi määrättyjen tai sovittujen korvausten sekä päätösmaksujen maksamiseen
- 4) metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain (263/1991) sekä metsätuhojen torjunnasta annetun lain (1087/2013) perusteella aiheutuvien korvausten ja muiden menojen maksamiseen
- 5) laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään huomattavien metsätuhojen kartoituksesta ja tuhoalueita koskevien ilmakuvien tuottamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) metsälaissa tarkoitetuista uhkasakkolain (1113/1990) mukaisista ja niihin verrattavista suorituksista aiheutuvien sellaisten menojen maksamiseen, jotka maksetaan etukäteen valtion varoista.

Määrärahaa saa käyttää myös kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Tenojoen kalastuslupatuloista palautetaan vuonna 2016 vesialueiden omistajille vuonna 2015 kertyneiden kalastuslupatulojen palautettava osuus. Vuoden 2015 talousarviossa kertymäksi on arvioitu 500 000 euroa. Kun yksityisille vesialueen omistajille vesialueomistuksen mukaisessa suhteessa palautettava osuus on noin 73 %, on palautettava määräraha 365 000 euroa. Tenojoen kalastuslupamaksutuloista valtiolle kuuluva osuus on otettu huomioon momentin 30.40.22 määrärahassa. Tenojoen kalastusluvista vuonna 2016 kertyväksi arvioitu tulo on merkitty momentille 12.30.41.

Saimaannorpan suojeluun liittyvillä sopimuspalkkioilla korvataan sopimuksista aiheutuvia haittoja vesialueiden omistajille. Tavoitteena on, että vuonna 2016 kalastuksen rajoitussopimuksia olisi voimassa noin 2 000 km² alueella. Momentille 30.40.62 on varattu varoja saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen ammattikalastajille.

Valtio voi joutua maksamaan korvauksia vesilain mukaisten päätösten, ennen päätöksiä vahingonkärsijöiden kanssa tehtyjen sopimusten tai valtioiden välisten sopimusten perusteella hankkeiden varsinaisen lupakäsittelyn jälkeen. Myös mahdolliset vesistöjen poikkeusjuoksutukset saattavat vesilain nojalla aiheuttaa valtiolle korvausvelvollisuuden.

Metsänomistajalle korvataan metsätuhojen torjunnasta annetun lain sekä metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain perusteella kustannukset, jotka ovat aiheutuneet laajojen metsätuhojen torjunnasta aiheutuneista toimenpiteistä sekä niihin mahdollisesti liittyvistä puuston kasvunmenetyksistä.

Laajuudeltaan ja taloudelliselta merkitykseltään huomattavien metsätuhojen tapahduttua on saatava nopeasti tarvittavat tiedot tuhojen määrästä ja laajuudesta. Kartoitusta voi edellyttää esimerkiksi ilmakuvien hankkimista tuhoalueilta.

Momentin määrärahoista maksetaan myös ne metsälain 20 §:n mukaiset korjaavat toimenpiteet, jotka aiheutuvat metsälain vastaisesta toiminnasta ja jotka on päätetty teettää asianomaisen kustannuksella. Toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset maksetaan ensin valtion varoista ja ne peritään takaisin asianomaiselta. Korjaavia toimenpiteitä voi aiheutua esimerkiksi hakkuun jälkeisen metsän uudistamisvelvoitteen laiminlyönnistä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tenojoen kalastuslupamaksutulojen palautukset	365 000
Saimaannorpan suojelusopimusten palkkiot	360 000
Vesilain mukaisiin päätöksiin ja sopimuksiin perustuvat korvaukset	420 000
Metsätuhojen torjunnan korvaukset	20 000
Metsätuhojen kartointi	50 000
Metsälain mukaiset korjaavat toimenpiteet	30 000
Yhteensä	1 245 000
2016 talousarvio	1 245 000
2015 talousarvio	1 245 000
2014 tilinpäätös	1 261 002

41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 6 §:n mukaisiin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen ja enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 6 §:n mukaisia menoja ovat riistavahinkolain (105/2009) mukaisten hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuvat ja hirvieläinkantojen seurannasta ja hirvieläinten tutkimuksesta aiheutuvat menot. Vastaavat tulot on merkitty momentille 12.30.42.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksuista annetun lain (616/1993) 6 §:n muuttamisesta, jolla varojen käyttötarkoitusta laajennetaan kattamaan myös hirvieläinkantojen hoidosta ja riistavahinkorekisteristä aiheutuvat menot.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vahinkojen korvaukset	1 200 000
Vahinkojen estämistoimenpiteet	300 000
Hirvieläinkantojen seuranta ja tutkimus	850 000
Riistavahinkorekisteri	150 000
Hirvieläinkantojen hoito	900 000
Yhteensä	3 400 000
2016 talousarvio	3 400 000
2015 talousarvio	3 400 000
2014 tilinpäätös	3 400 000

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) riistavahinkolaissa (105/2009) määriteltyjen suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta sekä suurpetojen aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja valvonnasta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) edellisiin vuosiin kohdistuvien korvausten ja riistavahinkolain toimeenpanosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää vuonna 2016 toteutuvien suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen, vahinkomäärät ovat tiedossa vasta vuonna 2017. Määräraha mahdollistaa vahinkojen korvaamisen täysimääräisesti. Vahinkojen ehkäisemistoimenpiteitä ovat suurpetojen hoitosuunnitelmat, suurpetojen aiheuttamien ristiriitatilanteiden parempi hallinta ja muut vastaavat toimenpiteet.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korvaaminen	7 000 000
Suurpetojen aiheuttamien kotieläin-, viljelys- ja mehiläisvahinkojen korvaaminen	500 000
Vahinkojen ehkäiseminen ja valvonta	500 000
Yhteensä	8 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	3 700
Yhteensä	3 700
2016 talousarvio	8 000 000
2015 I lisätalousarvio	3 700 000
2015 talousarvio	4 300 000
2014 tilinpäätös	9 080 000

44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 55 230 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Vuonna 2016 saa tehdä kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisia tukipäätöksiä enintään 58 000 000 eurolla.

Selvitysosa: Määrärahalla edistetään metsien kestävä hoitoa ja käyttöä myöntämällä tukea yksityismetsissä tehtäviin metsänhoito- ja perusparannustöihin.

Euroopan komissio on hyväksynyt uuden kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaisen tukijärjestelmän. Tukijärjestelmä on astunut voimaan 1.6.2015. Uudessa tukijärjestelmässä on karsittu tuettavia työlajeja ja tarkistettu tukiehtoja ja tukitasoja.

Määrärahalla toteutettavien töiden suora työllisyysvaikutus on noin 2 500 henkilötyövuotta.

Määrärahan jakautuminen ja myöntämisvaltuudesta valtiolle aiheutuvat menot

	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä vuodesta 2016 lähtien
Ennen vuotta 2016 tehdyt sitoumukset	21,00	12,00	7,00	5,00	1,00	46,00
Vuoden 2016 sitoumukset	34,23	13,00	6,00	3,00	1,77	58,00
Yhteensä	55,23	25,00	13,00	8,00	2,77	104,00

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 30.40.47	4 000
Yhteensä	4 000

2016 talousarvio	55 230 000
2015 II lisätalousarvio	13 980 000
2015 I lisätalousarvio	—
2015 talousarvio	51 230 000
2014 tilinpäätös	59 109 217

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 027 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) ja kestävä metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla tuen maksamiseen metsien biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Euroopan komissio on hyväksynyt uuden kestävän metsätalouden määräraikaisen rahoituslain (34/2015) mukaisen tukijärjestelmän. Tukijärjestelmä on astunut voimaan 1.6.2015.

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen metsäluonnon hoidon edistämiseksi seuraavat alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

— metsäluonnon monimuotoisuuden säilymistä turvataan ympäristötuella ja metsäluonnon hoitohankkeilla 2 000 hehtaarin alueella (vuoden 2015 tavoite 3 500 hehtaaria). Tavoitemäärässä on otettu huomioon Metso-ohjelmaan kohdistettu 3 000 000 euron hallitusohjelmassäästö. Säästö edellyttää ympäristötuen tason laskemista.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ympäristötuki	2 027 000
Metsäluonnon hoitohankkeet	1 000 000
Yhteensä	3 027 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1000 euroa)

HO-säästö (HO 2015)	-3 000
Yhteensä	-3 000

2016 talousarvio	3 027 000
2015 talousarvio	6 027 000
2014 tilinpäätös	6 135 380

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 40 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) mukaisista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) muuna julkisena rahoitusosuutena Suomen metsäkeskuksen valtionaputoimintaan kuuluvissa EU-hankkeissa
- 3) Suomen metsäkeskukselle kuuluvien Eläke-Tapio -lisäeläkejärjestelmän vuosimaksuista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomen metsäkeskus on metsien kestävä hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Suomen metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo Suomen metsäkeskusta.

Suomen metsäkeskuksen toiminnan tärkein kohderyhmä ovat yksityismetsänomistajat, jotka omistavat 440 000 metsälöä, joiden yhteispinta-ala on 12,1 milj. hehtaaria (noin 60 % Suomen metsämaa-alasta). Suomen metsäkeskus valvoo metsätaloutta koskevien lakien noudattamista ja hoitaa muut sille säädetyt viranomaistehtävät, esimerkiksi käsittelee vuosittain noin 100 000 metsäkäyttöilmoitusta ja noin 50 000 rahoitushakemusta. Metsäkeskus kerää alueellista metsävaratietoa noin 1,8 milj. hehtaaria sekä neuvoo ja kouluttaa noin 50 000 metsänomistajaa ja metsäalan toimijaa vuosittain.

Metsäkeskuksen toiminnan tuottavuutta parantavia toimenpiteitä ovat toimipaikkaverkoston, sähköisen asioinnin, tietojärjestelmäarkkitehtuurin, metsätiedon hyödyntämisen sekä metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden neuvontapalveluiden kehittäminen.

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laista, jolla Suomen metsäkeskuksen liiketoimintayksikkö Otsosta muodostetaan markkinoilla toimiva osakeyhtiö 1.1.2016 alkaen. Yhtiöittämisessä noudatetaan aikaisemmissa valtion sisälle tapahtuneissa yhtiöittämisissä noudatettua periaatetta, jolloin valtio ottaa kantaakseen lisäeläkkeistä aiheutuvan ylimääräisen rasituksen. Toimenpiteellä Otso saatetaan lisäeläkkeistä aiheutuvan kustannusrasituksen suhteen samalle tasolle muiden Eläke-Tapio -lisäeläkejärjestelmään kuuluvien työnantajien kanssa. Lisäeläketurva rahoitetaan perustettavan yhtiön taseen kautta.

Pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriö asettaa vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen alustavasti Suomen metsäkeskuksen toiminnalle seuraavat tavoitteet:

Suomen metsäkeskuksen tulostavoitteet

	2014 toteutuma	2015 tulostavoite	2016 tulostavoite
1. Taloudellisuustavoitteet			
Metsälain mukaisten ilmoitusten käsittelyn ja päätöksenteon kokonaiskustannukset ilmoitusta kohden, €	16	alle 15	alle 14
Rahoituslain mukaisten hakemusten käsittelyn kokonaiskustannukset hakemusta kohden, €	76	alle 90	alle 85
Maastotarkastusten yksikkökustannukset €/ha	180	alle 175	alle 170
Alueellisen metsävaratiedon keruukustannukset €/ha	10	alle 9	alle 7
2. Suoritetavoitteet			
Alueellisen metsävaratiedon keruutavoite, ha	1 700 000	1 800 000	1 700 000
Metsään.fi-tiedotteiden määrä, kpl	65 000	45 000	50 000
Mukana olevien yritysten määrä metsään.fi-toimijapalvelussa	250	300	350
3. Laatuavoitteet			
Ajantasaisen metsävaratiedon kattavuus yksityismetsien pinta-alasta, %	68	75	85
Nuoren metsän hoidossa metsänhoidollisesti hyvien hankkeiden osuus pinta-alasta, %	90	vähintään 90	vähintään 90
Päätös nuoren metsän hoitohankkeista, viikkoa vireille tulosta	2,6	enintään 4	enintään 3
Sähköisten ilmoitusten ja hakemusten osuus saapuneista, %	60	70	kasvaa edelleen

Momentin määrärahalla toteutettavan toiminnan kustannusten (milj. euroa) ja henkilötyövuosien (htv) arvioitu jakautuminen tulosalueille

	2015 kustannukset	htv	2016 kustannukset	htv
Rahoitus- ja tarkastustoiminta	12,3	175	12,0	170
Alueellisen metsävaratiedon keruu ja ylläpito	16,6	210	15,9	200
Asiantuntijapalvelut	8,2	135	7,3	125
Muu valtionaputoiminta	5,6	21	5,6	20
Yhteensä	42,7	541	40,7	515

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/ Maa- ja metsätalous (HO 2015)	-2 000
Palkkausten tarkistukset	80
Yhteensä	-1 920

2016 talousarvio	40 800 000
2015 talousarvio	42 720 000
2014 tilinpäätös	44 043 000

(47.) *Pienpuun energiatuki* (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Metsätalous (HO 2015)	-12 000
Siirto momentille 30.40.44	-4 000
Tasomuutos	9 000
Yhteensä	-7 000

2015 II lisätalousarvio	-7 000 000
2015 talousarvio	7 000 000
2014 tilinpäätös	20 000 000

(48.) *Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2015 talousarvio	100 000
2014 tilinpäätös	841 000

50. *Riistatalouden edistäminen* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 10 130 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 3 §:ssä tarkoitettujen menojen maksamiseen
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 3 §:n nojalla valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa vähintään sitä määrää, minkä kolmen edellisen vuoden metsästäjämäärien pe-

rusteella (306 980) arvioidaan samana vuonna kertyvän riistanhoitomaksuina. Riistanhoitomaksun suuruus on 33 euroa. Vuonna 2016 kertyväksi arvioidut riistanhoitomaksutulot on merkitty momentille 12.30.45.

Momentin varojen käyttöä suunnataan julkisen riistakonsernin strategian perusteella.

Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka toimialueena on koko maa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa. Suomen riistakeskuksen tehtävänä on edistää kestävästä riistataloutta, tukea riistanhoitoyhdistysten toimintaa, huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta ja hoitaa sille säädetty julkiset hallintotehtävät. Suomen riistakeskusta ohjaa ja valvoo maa- ja metsätalousministeriö.

Suomen riistakeskuksen toiminnallinen tuloksellisuus

Suomen riistakeskus tukee pääluokka- ja lukuperusteluissa asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita seuraavasti:

— vastaa riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjä koskevien hoitosuunnitelmien ja niiden päivitysten osallistavasta valmistelusta ja ottaa toiminnassaan, ml. julkiset hallintotehtävät, huomioon vahvistettujen hoitosuunnitelmien linjat sekä kansallisen vieraslajistrategian toimenpiteet

— huolehtii kattavasta sidosryhmien kuulemisesta ja osallistamisesta alueellisissa riistaneuvostoissa ja valtakunnallisessa riistaneuvostossa, kehittää ja tukee suurpetoyhdyshenkilöverkoston toimintaa yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten kanssa sekä edistää vapaaehtoisuuteen perustuvien muiden riistakantaseurantojen toteuttamista ja havaintojen ja terveystietojen toimittamista tutkimuslaitoksille ja kehittää yhteistyössä julkisen riistakonsernin toimijoiden kanssa saalistilastointia sekä muita riistatietovarantoja riistahallinnon suunnittelutoiminnan perustaksi

— huolehtii, että riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen määrä vähenee mm. aktiivisin vahinkojen estämistoimenpitein sekä kohdentamalla metsästystä vahinkoa aiheuttaviin riistaeläinlajeihin

— pyrkii aktiivisin toimenpitein vähentämään riistaeläimiin kohdistuvaa laitonta tappamista ja

— huolehtii valtionavustusten ohjaamisesta riistanhoitoyhdistysten toimintaan valtionavustuslain 7 §:n 2 momentin mukaisella menettelyllä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suomen riistakeskus	6 770 000
Riistanhoitoyhdistykset	2 340 000
Metsästysmuseotoiminnan tukeminen	405 000
Riistakonsernin strategian toiminnallistaminen kuten suurpetojen laskenta ja riistakonsernin yhteisten tietojärjestelmien kehittäminen	615 000
Yhteensä	10 130 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarkentunut arvio	-83
Yhteensä	-83

2016 talousarvio	10 130 000
2015 talousarvio	10 213 000
2014 tilinpäätös	10 240 000

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 10 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisista käyttötarkoituksista ja kalastuslain (286/1982) mukaisten viehekalastusmaksujen palautuksista vesialueen omistajille aiheutuviin menoihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen sekä EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Eduskunta on hyväksynyt uuden kalastuslain (379/2015) ja eräitä siihen liittyviä lakeja. Laki tulee voimaan 1.1.2016. Kalastuslaki sisältää säädökset kalatalouden edistämismääräysten keräämisestä, käytöstä sekä talousarvioon ottamisesta. Vastaavasti kumotaan kalastuslaki (286/1982).

Kalastuslain (379/2015) 82 §:n mukaisen toiminnan rahoitukseen arvioidaan käytettävän 7 255 000 euroa. Vuonna 2016 kalastonhoitomaksuina kertyvät tulot on merkitty momentille 12.30.44.

Momentin määrärahasta maksetaan myös kalastuslain (286/1982) mukaiset vuonna 2015 kertyneitä viehekalastusmaksuja vastaavat palautukset vesialueen omistajille. Vesialueiden omistajille palautettavaksi määräksi arvioidaan 3 145 000 euroa, mikä saadaan, kun vuoden 2015 talousarviossa kertyväksi arvioidusta 3 295 000 euron viehekalastusmaksutuotosta vähennetään maksujen kannosta valtiolle arvioidut kulut, yhteensä 150 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kalastuslain 82 §:n 1—3 kohtien mukaiset käyttötarkoitukset	6 505 000
Kalastuslain 82 §:n 5 kohdan mukaisesta kalastonhoitomaksukannosta aiheutuvat menot	750 000
Vuonna 2015 kertyneistä viehekalastusmaksuista vesialueen omistajille palautettava osuus	3 145 000
Yhteensä	10 400 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-100
Viehekalastusmaksujen tulokertymän kasvu	97
Tasomuutos	826
Yhteensä	823

2016 talousarvio	10 400 000
2015 talousarvio	9 577 000
2014 tilinpäätös	9 406 296

53. Eräät luonnonvaratalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) metsäpuiden siemenviljelysten perustamista varten myönnettävien valtionavustusten maksamiseen
- 2) avustusten maksamiseen luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhteisöille.

Selvitysosa: Metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen myönnettävillä avustuksilla varmistetaan, että metsätalouden käyttöön on saatavissa jatkuvasti ja riittävästi olosuhteisiin sopivaa ja hyvälaatuista metsänviljelyainesta.

Luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille myönnettävät avustukset kohdennetaan luonnonvaratalouden kasvua ja kilpailukykyä edistävään kehittämistoimintaan ja viestintään.

Määrärahan arvioitu käyttö

Määrärahan arvioitu käyttö

Avustukset metsäpuiden siemenviljelysten perustamiseen	600 000
Avustukset luonnonvara-alan yleishyödyllisille yhdistyksille	700 000
Yhteensä	1 300 000

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 30.40.22	30
Järjestötukien säästö (HO 2015)	-173
Yhteensä	-143

2016 talousarvio	1 300 000
2015 talousarvio	1 443 000
2014 tilinpäätös	1 113 770

62. Elinkeinokalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 20 837 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) varoista osittain rahoitettavien elinkeinokalataloutta ja meripolitiikkaa koskevien toimenpiteiden EU:n rahoitusosuuden ja valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) kansallisesti rahoitettavista elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteistä ja kaupallisen kalastuksen valvonnasta sekä ammattikalastajille myönnettävistä saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvauksista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 70 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 8 900 000 euroa EU:n osarahoittamien hankkeiden valtion rahoitusosuutta varten.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksuperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon EU:n yhteisen kalastuspolitiikan ja yhdenmetyt meripolitiikan mukaisina menoina 19 322 000 euroa, joka on vuosille 2014—2020 Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta (EMKR) osaksi rahoitettavan toimintaohjelman rahoitusosuutta. EU:n osuus tästä on 10 422 000 euroa. EU:n ja

kansalliset rahoitusosuudet on vahvistettu Euroopan komission hyväksymässä toimintaohjelmassa. Varoja voidaan käyttää kalatalouselinkeinojen investointi- ja kehittämishankkeiden, kalatalouden ympäristöhankkeiden ja meripoliitiikan toteuttamiseen liittyvien hankkeiden rahoittamiseen sekä kaupallisen kalastuksen valvonnan ja tiedonkeruun toimenpiteiden rahoittamiseen.

Määrärahan EU-osuudessa on otettu huomioon myös Ahvenanmaan osuus. Ahvenanmaa osoittaa tarvittavan kansallisen julkisen rahoitusosuuden omassa talousarviossaan.

Momentille 12.30.03 on arvioitu kertyvän yhteensä 5 000 000 euroa ohjelmakauden 2014—2020 EMKR:n rahoitusosuutena.

Määrärahassa on otettu huomioon kokonaan kansallisesti rahoitettavina elinkeinokalatalouden edistämistoimenpiteinä kalastusvakuutusyhdistyksistä annetun lain (998/2012) mukaiset avustukset sekä kaupallisen kalastuksen valvonasta aiheutuvat menot, siltä osin kuin valvontatoimenpiteet eivät sisälly Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelmaan. Määrärahaa voidaan käyttää maa- ja metsätalousministeriön hyväksymillä perusteilla myös muuhun elinkeinokalatalouden edellytysten parantamiseen tai muuhun kalatalousalan vähämerkityksiseen tukeen tai ns. ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiseen tukeen komission asetusten mukaisesti. Lisäksi määrärahaa on tarkoitus käyttää saimaannorpan suojelusta aiheutuvien taloudellisten vahinkojen korvaamiseen Saimaan alueen ammattikalastajille arviolta 80 000 euroa. Vuonna 2016 kokonaan kansallisesti rahoitettaviin menoihin arvioidaan tarvittavan 1 515 000 euroa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Kansallinen osuus	EU:n osuus (EMKR)	Yhteensä
Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimintaohjelma, yhteensä	8 900 000	10 422 000	19 322 000
Kansalliset toimenpiteet	1 515 000		1 515 000
Yhteensä	10 415 000	10 422 000	20 837 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EMKR-toimintaohjelman rahoituksen muutos	-15 447
Kertaluonteisen lisäyksen poisto (EK)	-100
Yhteensä	-15 547

2016 talousarvio	20 837 000
2015 I lisätalousarvio	2 600 000
2015 talousarvio	36 384 000
2014 tilinpäätös	9 390 000

(77.) Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha siirrettäväksi momentille 30.40.31.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 30.40.31	-757
Yhteensä	-757

2015 talousarvio	757 000
2014 tilinpäätös	757 000

83. Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisten lainojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan tarpeeksi arvioidaan 100 000 euroa. Kun aiemmilta vuosilta siirtyväksi eräksi arvioidaan 50 000 euroa, vuoden 2016 määrärahan tarve on 50 000 euroa.

2016 talousarvio	50 000
2015 talousarvio	50 000
2014 tilinpäätös	10 000

(60.) Metsätalous

(01.) Metsäntutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

2014 tilinpäätös	44 141 000
------------------	------------

63. Metsähallitus

1. Peruspääoman muutokset

Metsähallituksen peruspääomaa voidaan alentaa 0,5 milj. eurolla.

2. Liiketoiminnan keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet

Metsähallitus ottaa liiketoimintaa harjoittaessaan huomioon metsähallituslain (1378/2004) mukaiset yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet.

Metsähallituksen liiketoimintojen kannattavuutta parannetaan edelleen.

Metsähallitus voi avustaa Suomen Metsäsäätiötä vuonna 2016 enintään 0,2 milj. eurolla.

3. Liiketoiminnan investointien ja investointisitoumusten enimmäismäärä

Metsähallituksen investoinneista saa aiheutua menoja vuonna 2016 enintään 25 milj. euroa. Lisäksi Metsähallitus saa tehdä vuonna 2016 investointeja koskevia sitoumuksia, joista saa aiheutua menoja seuraavina vuosina enintään 25 milj. euroa.

4. Liiketoiminnan lainanoton enimmäismäärä

Metsähallitus oikeutetaan ottamaan liiketoimintaansa varten valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua lainaa enintään 80 milj. euroa.

5. Liiketoiminnan takausvaltuudet

Metsähallitus saa myöntää takauksia samaan liikelaitoskonserniin kuuluvien osakeyhtiömuotoisten tytäryritysten lainojen vakuudeksi enintään 20 milj. euron arvosta.

6. Liiketoiminnan vakuuksien enimmäismäärä

Metsähallitus saa antaa toimintaansa varten tarvittavia vakuuksia ulkopuolisille enintään 2,5 milj. euron arvosta.

Selvitysosa:

Liiketoiminta

Peruspääoman määrä oli 31.12.2014 vuoden 2014 tilinpäätöksen mukaan 2 525,7 milj. euroa. Vuoden 2015 aikana sen arvioidaan vähentyvän 16,06 milj. eurolla muun muassa 15 milj. euron pääoman palautuksen johdosta ja olevan vuoden 2015 lopussa 2 509,6 milj. euroa. Vuonna 2016 Metsähallituksen peruspääoma ehdotetaan alennettavaksi 0,5 milj. eurolla. Peruspääoma pienenee 0,2 milj. eurolla hallinnan siirtojen, valtionperintöjen sekä muiden vastaavien muutosten nettovaikutuksena. Tämän lisäksi esitetään siirrettäväksi 0,3 milj. euron arvosta liiketoiminnan omaisuutta julkisten hallintotehtävien taseeseen maankäytön muutosten nettovaikutuksena.

Metsähallituksen liiketoiminnan toimialana ovat metsätalous ja muu luonnonvarojen käyttö. Liiketoimintaa harjoitetaan metsähallituslaissa säädettyjen yhteiskunnallisten velvoitteiden (luonnon monimuotoisuuden, virkistyskäytön, porotalouden, saamelaiskulttuurin ja työllisyyden edistäminen) asettamissa puitteissa. Metsähallitus tarjoaa muille yrityksille tasapuoliset liiketoimintamahdollisuudet aktiivisella hankekehityksellä ja kilpailuun perustuvalla alueiden vuokrauksella.

Metsähallituksen liiketoiminnan metsämaan pinta-ala oli vuoden 2014 lopussa 3 610 000 ha, mistä metsähallituslain mukaisten yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden takia käyttörajoituksen piirissä olevaksi pinta-alaksi arvioitiin 541 000 hehtaaria. Hakkuiden ulkopuolella tai poimintahakkuiden piirissä oli tuolloin 264 000 ha ja rajoitetussa käytössä 277 000 ha. Tämä tarkoittaa sitä, että metsätalouden metsämaan pinta-alasta 15 %:lla (millä on 19,8 % metsätalouden puustosta) on eriasteisia käyttörajoitteita. Yhteiskunnallisten velvoitteiden huomioonottamisesta aiheutuva kokonaispanostuksen taso oli vuoden 2014 lopussa noin 55 milj. euroa. Vuonna 2016 yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet otetaan huomioon samoilla periaatteilla kuin vuonna 2014. Asiasta päätetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä Metsähallituksen liiketoiminnan tavoitteista vuodelle 2016.

Ottaen huomioon eduskunnan hyväksymät vuoden 2016 palvelu- ja muut toimintatavoitteet, maa- ja metsätalousministeriö on alustavasti asettanut Metsähallituksen liiketoiminnan vuoden 2016 tulostavoitteeksi (tilikauden tulos) 120,2 milj. euroa ja liiketoimintakonsernille 120,4 milj. euroa. Tavoite vastaa 4,8 prosentin tuottoa Metsähallituksen liiketoimintaan sijoitetulle pääomalle. Tuloutustavoite vuonna 2017 on 120,0 milj. euroa. Tuloutustavoitteen saavuttamiseksi Metsähallitus jatkaa valtion toiminnan ja talouden kannalta epätarkoituksenmukaisen maan myyntiä ja parantaa liiketoiminnan kannattavuutta. Valtioneuvosto päättää tuloutuksen määrästä vuoden 2016 tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Alustava liiketoiminnan liikevaihtotavoite on 348,0 milj. euroa ja liiketoimintakonsernin 356,7 milj. euroa.

Metsähallitus tekee liiketoiminnan investointeja alustavan investointisuunnitelman mukaan 16,0 milj. eurolla. Näiden lisäksi investointineissa varaudutaan siihen, että liikelaitos järjestellee maa-ainesliiketoimintaa uudelleen. Merkittävimmät investointikohteet ovat puolustusvoimien ja tutkimuksen tarpeisiin tehtävät maa- ja vesialuehankinnat, teiden ja tuulivoimapuistojen rakenteet sekä maa- ja vesirakennushankkeet. Puolustusvoimien tarpeisiin on tarkoitus hankkia alueita noin 3,4 milj. eurolla.

Metsähallituksen tytäryhtiöiden vuoden 2016 arvioitu liikevaihto on konsernin sisäiset erät huomioon ottaen 8,0 milj. euroa ja liikevoitto 0,5 milj. euroa.

Alustavan suunnitelman mukaan Metsähallitus voi antaa takauksia tytäryhtiöidensä 20,0 milj. euron lainojen vakuudeksi. Metsähallitus voi joutua liiketoiminnassaan antamaan vakuuksia ulkopuolisille, esimerkiksi pankkitakauksia kunnille erilaisten velvoitteiden kattamiseksi.

Metsähallituksen liiketoiminnan tunnuslukutaulukko

	2014 toteutuma		2015 ennakoitu		2016 esitys	
	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni	Liikelaitos	Konserni
Liikevaihto, milj. €	343,2	355,0	345,1	355,1	348,0	356,7
— muutos, %	-1	-4	1	0	1	0
Käyttökate, %	39	35	38	37	37	37
Liikevoitto/tappio, milj. €	128,1	125,1	128,9	127,3	127,4	127,9
Tilikauden tulos, milj. €	116,7	116,9	121,0	119,1	120,2	120,4
— liikevaihdosta, %	34	33	35	34	35	34
— peruspääomasta, %	4,6	4,6	4,8	4,7	4,8	4,8
Tuloutus valtion talousarvioon, milj. €	130,0 ¹⁾		110,0 ¹⁾		120,0 ²⁾	
Sijoitetun pääoman tuotto, % ³⁾	4,8	4,7	4,9	4,8	4,8	4,8
Investoinnit liikevaihdosta, %	4	4	5	5	4	4
Omavaraisuusaste, %	98	98	98	98	98	98
Taseen loppusumma, milj. €	2 687	2 693	2 689	2 693	2 691	2 695
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä (htv)	979	1 098	908	1 027	843	1 007

¹⁾ Valtioneuvoston vahvistama tuloutus. Vuoden 2015 tuloutuksen (110 milj. euroa) lisäksi Metsähallitus maksoi pääoman palautusta 15 milj. euroa.

²⁾ Vuoden 2015 toiminnan perusteella vuoden 2016 talousarvioesityksen (mom. 13.05.01) tuloutusarvio.

³⁾ Sijoitetun pääoman tuotto prosentissa mukana osingot tytäryhtiöiltä.

Liikelaitoksen tuloutus ja rahoitus momenteittain (milj. euroa)

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 esitys
Liikelaitoksen tuloutus tulomomenteille			
13.05.01 Voiton tuloutus	130,000	110,000 ¹⁾	120,000
Yhteensä	130,000	110,000	120,000
Julkisten hallintotehtävien määräraharahoitus			
30.63.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät	6,373	6,373	5,754
MMM:n hallinnonala yhteensä	6,373	6,373	5,754
35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät	32,484	29,555	34,098
35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot ²⁾	2,000	2,000	-
YM:n hallinnonala yhteensä	34,484	31,555	34,098
Yhteensä (MMM ja YM)	40,857	37,928	39,852

¹⁾ Vuoden 2015 tuloutuksen (110 milj. euroa) lisäksi Metsähallitus maksoi pääoman palautusta 15 milj. euroa.

²⁾ Metsähallituksen osuus.

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksesta annetun lain (1378/2004) 6 §:n mukaisten julkisten hallintotehtävien palvelu- ja toimintatavoitteet sekä niiden rahoitus esitetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta momentilla 30.63.50 ja ympäristöministeriön toimialan osalta momentilla 35.10.52.

Julkisten hallintotehtävien rahoitus ja menorakenne (1 000 euroa, sisältää koko toiminnan, myös ympäristöministeriön toimialaan liittyvän osuuden)

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 esitys
Rahoitus¹⁾			
Maa- ja metsätalousministeriö (30.63.50)	7 297	6 331	5 754
Ympäristöministeriö (35.10.52)	35 499	36 286	28 766 ²⁾
Ympäristöministeriö (35.10.63)	992	1 000	-
Ympäristöministeriö (35.10.22)	157	187	150
Muiden ministeriöiden rahoitus	2 501	659	500
Muu rahoitus valtion talousarviosta	798	771	750
Euroopan unionin rahoitus	4 792	1 552	2 000
Tulorahoituksella maksetut menot	10 169	11 174	10 500 ³⁾
Muu rahoitus	3 170	1 954	2 000
Yhteensä	65 375	59 914	50 420
Menot			
Palkkausmenot	31 187	25 998	25 000
Muut kulutusmenot	31 682	31 069	24 420
Maa-aluehankinnat	996	1 000	-
Muut investoinnit	1 510	1 847	1 000
Yhteensä	65 375	59 914	50 420

¹⁾ Rahoituseriin 2014—2015 sisältyvät myös edellisiltä vuosilta siirtyneet erät.²⁾ Ei sisällä siirtoa momentilta 35.10.63.³⁾ Tulorahoituksessa ei ole huomioitu kalastonhoitomaksun keräämisen siirtymistä Metsähallituksen hoidettavaksi.**Julkisten hallintotehtävien kehitystä kuvaava tunnuslukutaulukko**

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 esitys
Tuotot (1 000 euroa)			
Maksullinen toiminta	10 463	11 336	10 700
Muut tuotot	4 954	3 348	2 700
Tuotot yhteensä	15 417	14 684	13 400
Kulut (1 000 euroa)			
Henkilöstökulut	31 187	25 998	25 000
Muut kulut	34 391	31 518	24 200
Kulut yhteensä	65 578	57 516	49 200
Valtion talousarviosta saatu rahoitus	47 702	40 832	35 300
Yli-/alijäämä	-2 460	-2 000	-500¹⁾
Henkilöstömäärä (htv)	624	520	500
— josta virkamiehiä (htv)	68	68	68

¹⁾ Sisältää Pohjois-Suomen siemenvaraston varastonmuutoksen, tulorahoituksella katettujen investointien poistot sekä maksullisen palvelutoiminnan alijäämän. Esityksessä on huomioitu hallinnansiirtoja vastaavien poistojen sekä vuoden 2005 avaavaan taseeseen sisältyneeseen omaisuuteen kohdistuvien kertyneiden poistojen kirjaaminen julkisten hallintotehtävien muuhun omaan pääomaan.

50. Metsähallituksen erät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 754 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) Metsähallitusta koskevan lain 6 §:n mukaisten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä maa- ja metsätalousministeriön toimialalla aiheutuvien menojen maksamiseen

2) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää edellä 1) kohdassa mainittuihin julkisiin hallintotehtäviin Metsähallitukselle kertyvät ne julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön toimialaan.

Selvitysosa: Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville maa- ja metsätalousministeriön toimialan osalta seuraavat alustavat tulostavoitteet:

— tarjotaan mahdollisimman laajalti kansalaisille metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä tavalla ja seurataan toiminnan vaikuttavuutta

— viestitään tehokkaasti riista- ja kalakantojen hoidosta sekä valtion retkeilyalueiden ja muiden valtion alueiden käyttömahdollisuuksista edistämällä luonnossa virkistytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia

— varmistetaan, että asiakastytyväisyys säilyy hyvänä

— kehitetään erävalvonnan viranomaisten yhteistyöverkoston toimintaa sekä uusia yhteistyömalleja riistakonsernin ja kalatalouskentän toimijoiden kanssa

— luodaan edellytyksiä luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle parantamalla käytön kannalta keskeisten retkeilyalueiden palveluvarustusta, opastusta ja kulutuskestävyyttä sekä seurataan näiden alueiden taloudellista merkitystä ja muita hyötyjä.

Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallitukselle kertyvän tuloja arviolta 5 600 000 euroa, joista metsästyksen ja kalastuksen tuloja 4 900 000 euroa ja metsäpuiden siemenen myyntituloja 700 000 euroa.

Määrälliset ja laadulliset tavoitteet Metsähallituksen julkisille hallintotehtäville

	2014 toteutuma	2015 ennakoitu	2016 esitys
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset	3 649 300	3 647 000	3 650 000
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastytyväisyys (asteikko 1—5)	4,04	4,05	4,04
Metsästysluvut (kpl)	50 100	50 000	50 000
Kalastusluvut (kpl)	71 151	70 000	70 000
Erävalvontatapahtumien määrä	10 611	11 000	11 000

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Luonnon virkistyskäyttö	3 714 000
Eräasiat	1 590 000
Muut tehtävät	450 000
Yhteensä	5 754 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HO-lisäyksen poistuminen	-500
Palkkausten tarkistukset	4
Yhteensä	-496

2016 talousarvio	5 754 000
2015 talousarvio	6 250 000
2014 tilinpäätös	6 387 000

70. Maanmittaus ja tietovarannot

Selvitysosa: Tässä luvussa on budjetoitu Maanmittauslaitoksen toiminnasta aiheutuvat menot sekä kiinteistötoimistusten tukemisesta aiheutuvat menot.

Toimintaympäristö

Yleiset talouden suhdanteet vaikuttavat erityisesti maanmittaustoimituksiin ja kirjaamisasioihin niin, että niiden kysyntä seuraa suhdannekehitystä pienellä viiveellä. Maanmittauslaitoksen tuottamien IT-palveluiden kysyntään vaikuttavat erityisesti hallinnonalan asiakasvirastojen tarpeet sekä teknologiakehitykseen vastaaminen.

Maanmittauslaitoksen budjettirahoituksen tasoon vaikuttavat valtiontalouden tilan kehittyminen lähivuosina sekä vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman toteuttaminen. Maksuttomuuden piiriin tulevien aineistojen määrä todennäköisesti lisääntyy. Avautuessaan näiden tietoaineistojen ylläpito, tietopalvelu ja tuki kasvattavat budjettirahoituksen tarvetta.

Asiakkaiden ja yhteiskunnan tarpeet ohjaavat yhä selvemmin palvelutuotantoa. Asiakkaat vaativat nopeaa, laadukasta ja hinnaltaan edullista palvelua. Mobiiliteknologian käyttö yleistyy myös erilaisissa loppukäyttäjien sovelluksissa. Paikannusta, paikkatietoja ja navigointipalveluja käytetään yhä laajemmin elinkeinoelämän tarpeisiin, turvallisuutta lisäämässä, arkipäivän asiointitehtävissä sekä harrastustoiminnassa.

Tietotekniikka ja sen hyödyntämiseen liittyvät prosessit ja yhteistyörakenteet ovat entistä näkyvämmiin kriittinen menestystekijä. Sähköistä asiointia lisätään, siitä tulee vuorovaikutteista ja vahvaan tunnistamiseen perustuvaa ja näin otetaan askel kohti kansalaisen keskitettyjen palvelujen käyttöä. Tekniikan kehittyminen näkyy käytettävän teknologian jatkuvana uudistamistarpeena.

Kansainvälinen kehitys vaikuttaa kehitykseen sekä suoraan että välillisesti EU-yhteistyön ja -lainsäädännön kautta. Aineistojen lisääntyvä kansainvälinen käyttö ja siihen liittyvät tekniset, sisällölliset ja juridiset vaatimukset edellyttävät laajempaa osallistumista standardointiin, yhteisten tavoitteiden määrittelyyn ja muuhun yhteistyöhön.

Perustietovarantojen rooli hallinnon ja siihen liittyvien palveluiden järjestämisessä sekä tietojen yhteiskäyttö mm. tietojohduttamisessa vahvistuu kansallisen palveluarkkitehtuurin (mm. palveluväylän) kehittyessä ja yhtenäistyessä. Kiinteistötietojärjestelmän ylläpidolla ja parantamisella luodaan edellytyksiä toimivalle markkinataloudelle ja luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle. Maastotietojärjestelmällä on tärkeä rooli yhtenäisenä koko maan kattavana paikkatiedon pohja-aineistona.

Koko julkisen hallinnon kattava kokonaisarkkitehtuurityö ja tietovarantojen avaaminen edellyttävät toimenpiteitä tietovarantojen sekä niihin liittyvien kuvaustietojen (metatietojen) ja tietopalveluiden kehittämisessä. Yhteistyö tietovarantojen tuottamisessa ja ylläpidossa tarvittavien muutos- ja seurantatietojen keruussa ja käytössä lisääntyy. Tiedon laatuun on kiinnitettävä huomiota yhä enemmän. Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin rakentaminen ja INSPIRE-direktiivin toimeenpano etenee, mikä edellyttää aineistojen saatavuuden ja yhteiskäyttöisyyden kehittämistä.

Maastotietojärjestelmästä pyritään kehittämään yhä kattavampi ja yhtenäisempi tulevaisuuden tarpeita ennakoiva kansallinen maasto- ja karttatiedon perustietovaranto. Sen ylläpito perustuu nykyistä enemmän kuntien, Maanmittauslaitoksen ja muiden valtion viranomaisten yhteistyöhön ja yhteisiin ylläpitoprosesseihin. Tavoitteena on päästä eroon päällekkäisestä työstä, kohottaa työn tuottavuutta ja parantaa maastotietoaineistojen käytettävyyttä lisäämällä niiden yhteentoimivuutta.

Maanmittauslaitoksen organisaatiota ja tehtäviä uudistettiin vuoden 2015 alusta lukien. Maanmittauslaitoksen osaksi siirtyneen hallinnonalan tietotekniikan palvelukeskuksen toiminnan ja teknisen infrastruktuurin kehittämistä jatketaan asiakasvirastojen tarpeet ja toimintaympäristön muutokset huomioiden. Tavoitteena on, että hallinnonalan virastoilla on käytettävissään asiantuntija- ja kehittämispalveluita sähköisten palveluiden ja prosessien kehittämistä ja käyttöä varten.

Paikkatietokeskuksen toiminta muodostuu paikkatietojen yhteiskäytön ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisen edistämisestä sekä koko maanmittausalaa tukevasta tutkimuksesta. Metsähovin tutkimusaseman teknisen infrastruktuurin ajankäytöstä jatketaan uudistamalla laitekantaa. Paikantamisjärjestelmien luotettavuuden parantamiseksi Suomen paikannussatelliittien (GNSS) pysyvä tukiasema- ja seurantaverkko FinnRef uusitaan vaiheittain vuoteen 2017 mennessä.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Maanmittaus ja tietovarannot -politiikkasektorilla toimeenpannaan pääluokkaperusteluissa mainittujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden lisäksi seuraavia tavoitteita:

- kiinteistötoimituksilla ja kirjaamistehtävillä turvataan selkeä ja luotettava kiinteistöjärjestelmä kansallisen vakuusjärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi
- kiinteistöjä ja maastoa koskevat tiedot ovat valtakunnallisesti ajantasaisia ja riittävän laadukkaita ja tietopalvelua tuotetaan standardoiduilla palveluilla
- tietovarannot ovat hyvin hallittuja ja niitä on avattu uudelleenkäytettävässä muodossa tietoverkkojen kautta yhteiskunnassa hyödynnettäväksi
- paikkatietoa keräävillä ja ylläpitävillä on käytössään tutkimuksen tukemia palveluita, jotka edistävät paikkatiedon yhteiskäyttöä sekä kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin hyödyntämistä ja kehittämistä.

Vaikuttavuuden tunnusluvut

	2014 toteutuma	2015 talousarvio	2016 tavoite
Vaikuttavuus			
— maastotietojen vaikuttavuuden muutos, %	..	..	4
— KTJ-2019 perusparannusohjelman kannattavuusindeksi	15	26	40
— tietovarantojen hyödyntäminen, kasvu edellisestä vuodesta, %	..	3	3
— tilusjärjestelytuotanto (Mha)	9 007	9 300	8 500

01. Maanmittauslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 46 165 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) laitoksen toimintaan liittyvien jäsenmaksujen maksamiseen
- 2) Maanmittauslaitoksen omarahoitusosuutena yhteisrahoitteisissa tutkimushankkeissa
- 3) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Maanmittauslaitoksen *tehtävinä* ovat:

— maanmittaustoimitukset, kiinteistöjä koskevat kirjaamisasiat, kiinteistörekisterin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin pitäminen sekä kiinteistötietojärjestelmän hallinnosta ja kehittämisestä huolehtiminen, maastotietoja koskevien tietokantojen ylläpito ja ilmakuvapalvelut

— geodeettisten perusedellytyksien luominen maanmittaukselle ja paikkatietojen käytölle koko maassa, paikkatietojen yhteiskäytöstä huolehtiminen, tutkimukseen perustuvan tiedon tuottaminen kiinteistö- ja paikkatietoinfrastruktuurien kehittämiseksi

— huolehtia rekisteri- ja tietohallintotehtävistä, tuottaa tietohallinnon asiantuntija- ja IT-palveluita hallinnonalan vi-rastoille ja laitoksille sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö on määrännyt ja sopimuksissa on sovittu

— tuottaa myös edellä mainittuihin tehtäviin liittyviä muita palveluja.

Maanmittauslaitos tukee pääluokkaperusteluissa sekä luvun 30.70 selvitysosassa esitettyjen *yhteiskunnallisen vaikut-tavuuden* tavoitteiden saavuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus ja voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriö asettaa Maanmittauslaitokselle vuoden 2016 talousarvioesityksen valmisteluun liittyen luvun 30.01 selvitysosassa todettujen toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteiden lisäksi seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Maanmittauslaitos osallistuu hallinnonalojen yhteisen Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän (LY-NET) toimintaan. Laitos ylläpitää ja kehittää Metsähovin ja Virolahden tutkimusasemia, joiden laitteistoilla ylläpide-tään valtakunnallisia paikannus- ja referenssijärjestelmiä. Paikantamisen luotettavuuden parantamiseksi Metsähovin tutkimusaseman ja -laitteistojen sekä pysyvän satelliittipaikannusverkon (GNSS) uudistustyötä jatketaan vuosien 2015—2018 aikana.

Maanmittauslaitoksen päätoimintojen kustannukset, tuotot ja henkilötövuodet

	2015 arvio			2016 arvio		
	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kust. 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Kiinteistötoimitukset	40 804	40 804	570	40 300	40 300	562
Tilusjärjestelytehtävät	5 587	0	65	5 400	0	64
Kirjaamistehtävät	18 205	18 205	261	17 500	17 500	257
Perustietovarantojen ylläpito	43 749	2 633	619	42 050	1 900	584
Tietopalvelu	10 325	10 869	155	9 900	10 460	152
Maanmittaus ja paikkatietosektorin tutkimus, kehittämi-nen ja asiantuntijapalvelut	10 880	3 391	205	9 200	3 000	199
IT-palvelutuotanto	12 632	10 886	113	12 600	10 800	111
Yhteensä	142 182	86 787	1 988	136 950	83 960	1 929

Viraston tunnusluvut

	2014 toteutuma	2015 talousarvio	2016 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
— kokonaistuottavuus	105,1	102,0	102,0
— työn tuottavuus	107,7	102,0	102,0
— maastotietokannan ajantasaistus, euroa/km ²	136	146	140
Tuotokset ja laadunhallinta			
— toimitustuotanto, toimituksia, kpl	19 090	18 400	18 400
— tilusjärjestelyt (uusjaot), kpl	13	6	6
— kirjaamiskäytösten määrä, kpl	223 233	230 000	220 000
— maastotietotuotanto yhteensä, km ²	55 607	54 000	54 000
— korkeusmallia 2 metrin ruutukokoon, km ²	42 521	40 000	40 000
— lohkomisen kesto aika, kk	5,1	5,5	5,5
— lainhuutojen käsittelyaika, pv	51	34	25
— maastotietojen täydellisyys, % (jatkuva ajantasaistus)	95	95	95
— asiakkaiden kokonaistyytyväisyys	86	85	85
— referoidut tieteelliset julkaisut	115	60	60
— IT-palvelusopimusten ja -suunnitelmien toteuma, %	102	98	98

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Bruttomenot	123 027	128 666	129 533
Bruttotulot	73 286	81 160	83 368 ¹⁾
Nettomenot	49 741	47 506	46 165
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	36 859		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	37 581		

¹⁾ Sisältää tietohallintopalveluihin budjetoituja menoja vastaavia tuloja yhteensä 6 630 000 euroa (sovitaan tarkemmin palvelusopimuksissa: maa- ja metsätalousministeriö 1 100 000 euroa, Maaseutuvirasto 3 600 000 euroa, Elintarviketurvallisuusvirasto 1 480 000 euroa, Luonnonvarakeskus 400 000 euroa ja muut hallinnonalan virastot ja laitokset 50 000 euroa).

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (1 000 euroa)

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
<i>Julkisoikeudelliset suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	69 405	68 700	66 600
— muut tuotot	190	200	
Tuotot yhteensä	69 595	68 900	66 600

	2014 toteutuma	2015 varsinainen talousarvio	2016 esitys
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	49 589	46 105	47 585
— osuus yhteiskustannuksista	20 893	22 795	19 015
Kustannukset yhteensä	70 482	68 900	66 600
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-887	0	0
Kustannusvastaavuus, %	99	100	100
<i>Muut suoritteet</i>			
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 780	2 800	2 018
— muut tuotot	10	50	50
Tuotot yhteensä	1 790	2 850	2 060
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 297	1 508	1 310
— osuus yhteiskustannuksista	593	1 220	625
Kustannukset yhteensä	1 890	2 728	1 935
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-100	122	133
Kustannusvastaavuus, %	95	104	105

(Maanmittauslaitoksen henkilötyövuosien määrä on vuonna 2016 yhteensä 1 929 htv, josta maksullisen toiminnan osuus on 1 091 htv.)

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/ Maa- ja metsätalous (HO 2015)	-4 000
Kertaluonteisen säästön poisto	5 000
Tuottavuussäästöjen kertaluonteisen käytön poisto	-400
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-157
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-473
Palkkaliukumasäästö	-425
Palkkausten tarkistukset	156
Strategisen tutkimuksen rahoitusväline (siirto momentille 29.40.54)	-512
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-256
Toimintameno säästö (HO 2015)	-170
Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta (siirto momentille 23.01.22)	-91
Vuokramenojen indeksikorotus	38
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-51
Yhteensä	-1 341
2016 talousarvio	46 165 000
2015 talousarvio	47 506 000
2014 tilinpäätös	50 463 000

(02.) Geodeettisen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

2014 tilinpäätös	5 499 000
------------------	-----------

40. Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 4 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) uusjakojen tukemisesta annetun lain (1423/2014), kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) 102 §:n mukaisten lainojen ja korkotuen rahoituksesta ja eräistä vesitusjärjestelyistä annetun lain (31/1980) 19 §:n mukaisista lunastuksista aiheutuvien menojen maksamiseen

2) vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain (451/1988) 21 ja 22 §:n mukaisten menojen maksamiseen

3) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) 3 §:n 5 momentissa tarkoitettujen toimituksen suorittamisesta aiheutuvien kustannusten ja korvausten maksamiseen uusjakojen ja vesitusjärjestelyjen osalta.

Määrärahaa saa käyttää enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha käytetään peltotilusjärjestelyjen tukemiseen ja pilottiluonteisiin metsätilusjärjestelyihin. Määrärahan käytön arvioidaan jakautuvan siten, että asianosaisilta takaisinperittävä osuus määrärahasta on noin 1,9 milj. euroa ja valtion lopulliseksi menoksi jää noin 2,1 milj. euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallinto/ Maa- ja metsätalous (HO 2015)	-1 000
Yhteensä	-1 000

2016 talousarvio	4 000 000
2015 talousarvio	5 000 000
2014 tilinpäätös	5 000 000